

**ŠILALĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS
TARYBA**

**SPRENDIMAS
DĖL PRITARIMO ŠILALĖS LOPŠELIO-DARŽELIO „ŽIOGELIS“ IKIMOKYKLINIO
UGDYMO PROGRAMAI**

2021 m. rugpjūčio 26 d. Nr. T1-190
Šilalė

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 8 punktu, 18 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 58 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“, 3 punktu, atsižvelgdama į Šilalės lopšelio-darželio „Žiogelis“ 2021 m. rugpjūčio 16 d. raštą Nr. S-137(4.4) „Prašymas dėl pritarimo Šilalės lopšelio-darželio „Žiogelis“ ikimokyklinio ugdymo programai „Žiogelio takeliu“, Šilalės rajono savivaldybės taryba **n u s p r e n d ž i a:**

1. Pritarti Šilalės lopšelio-darželio „Žiogelis“ ikimokyklinio ugdymo programai „Žiogelio takeliu“ (pridedama).

2. Pripažinti netekusiu galios Šilalės rajono savivaldybės tarybos 2012 m. sausio 26 d. sprendimą Nr. T1-5 „Dėl pritarimo Šilalės lopšelio-darželio „Žiogelis“ ikimokyklinio ugdymo programai“.

3. Paskelbti informaciją apie priimtą sprendimą vietinėje spaudoje, o visą sprendimą – Šilalės rajono savivaldybės interneto svetainėje www.silale.lt ir Teisės aktų registre.

Šis sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyriui (H. Manto g. 37, 92236 Klaipėda) arba Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmams (Galinio Pylimo g. 9, 91230 Klaipėda) per vieną mėnesį nuo šio sprendimo paskelbimo dienos.

Savivaldybės meras

Algirdas Meiženis

PRITARTA
Šilalės rajono savivaldybės tarybos
2021 m. rugpjūčio 26 d. sprendimu
Nr. T1-190

ŠILALĖS LOPŠELIO-DARŽELIO „ŽIOGELIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „ŽIOGELIO TAKELIU“

„Pedagogika lipidoma iš gyvos medžiagos! Panaudojus ir permaščius visas teorijas, kultūrų ypatumus, galiausiai atsiveria pati ugdomojo darbo šerdis – žmogus, jo gyvenimo turinys ir asmenybės raida. Štai kas yra bet kokios pedagogikos esmė!“ (Soren K. Lauridsen)

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

PIRMASIS SKIRSNIS ŠVIETIMO TEIKĖJO DUOMENYS

Švietimo teikėjo pavadinimas – Šilalės lopšelis-darželis „Žiogelis“, trumpasis pavadinimas – lopšelis-darželis „Žiogelis“. Duomenys apie lopšelių-darželių kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 290325230.

Teisinė forma – biudžetinė įstaiga.

Priklausomybė – Šilalės rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga.

Savininkas – Šilalės rajono savivaldybė.

Grupė – neformaliojo švietimo mokykla.

Švietimo įstaigos tipas – ikimokyklinio ugdymo mokykla.

Šilalės lopšelio-darželio „Žiogelis“ pagrindinė paskirtis – bendrosios paskirties lopšelis-darželis.

Mokymo kalba – lietuvių.

Vykdomos švietimo programos – ikimokyklinio ugdymo programa.

Šilalės lopšelio-darželio „Žiogelis“ adresas: Kovo 11-osios g. 22, 75124 Šilalė.

Telefonas/faksas: (8 449) 7 44 96.

Įstaigos svetainė www.silalesdarzelis.lt.

El. pašto adresas ziogelis@inbox.lt.

ANTRASIS SKIRSNIS REGIONO IR ŠVIETIMO TEIKĖJO SAVITUMAS

Šilalės lopšelis-darželis „Žiogelis“ – nuolat besimokanti ir atsinaujinanti organizacija, kuri savo veiklos strategiją įgyvendina programiniu būdu. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu lopšelio-darželio „Žiogelis“ paskirtis – padėti vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etnines, socialinius, pažintinius poreikius.

Įstaigos vizija – tapti saugiu, aukštos kultūros, atviru naujovėms lopšeliu-darželiu, teikiančiu kokybišką ugdymą šiuolaikinius reikalavimus atitinkančioje modernioje aplinkoje, kurioje profesionalių bei kūrybingų pedagogų ir į ugdymo procesą įsitraukiančių tėvų glaudaus bendradarbiavimo dėka ugdomas sveikas, orus, kuriantis, pilietišką žmogus.

Įstaigos veikla organizuojama taip, kad vaikas augtų artimoje šeimai aplinkoje. Siekiama vaiko ugdymo vienovės ir darnos su šeima. Įstaigoje dirba kompetentingi, įgiję aukštas kvalifikacines kategorijas pedagogai lyderiai, gebantys priimti iššūkius bei pokyčius, besimokantys ir ieškantys naujovių. Įgytos patirties dėka pedagogai ugdydami jaunąją kartą kryptingai ir kūrybingai taiko įvairius metodus bei būdus.

Leidinyje „Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose 2019. Mokinių pasiekimų atotrūkis“ pabrėžiama, kad vaikų dalyvavimas ikimokykliniame ugdyme yra vienas iš veiksnių, sudarančių prielaidas sėkmingai mokytis mokykloje, todėl vienintelio lopšelio-darželio Šilalės rajone prioritetas yra suteikti vaikams kokybišką startą.

Diegiant inovatyvaus ugdymo metodus, įstaigoje taip pat aktyviai puoselėjamos Žemaitijos etnografinio regiono tradicijos ir papročiai, tarmė, prisimenami reikšmingi praeities įvykiai. Puoselėjant tautinį identitetą, tradicines kultūros vertybes, siekiama išugdyti būsimą tautos kultūros saugotoją ir kūrėją.

Lopšelio-darželio veikla grindžiama Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos švietimo ir kitais įstatymais, Vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ministro įsakymais, kitais teisės aktais bei Šilalės rajono savivaldybės tarybos sprendimais, steigėjo patvirtintais lopšelio-darželio „Žiogelis“ veiklos dokumentais ir pan.

Lopšelio-darželio „Žiogelis“ ikimokyklinio ugdymo programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro patvirtintais Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijais, Ikimokyklinio ugdymo metodinėmis rekomendacijomis bei kitais ikimokyklinio ugdymą reglamentuojančiais Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Šilalės rajono savivaldybės tarybos teisės aktais, projekto „Šilalės, Šakių ir Šiaulių rajonų savivaldybių ikimokyklinio ugdymo mokyklų veiklos tobulinimas“ (projekto kodas Nr. 09.2.1-ESFA-K-728-02-0056) metu pristatyta metodika „Darželis visiems“, projekto „Inovacijos vaikų darželyje“ (projekto kodas Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-01-0001) metodine medžiaga, Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu,

TREČIASIS SKIRSNIS

VAIKO, TĖVŲ (GLOBĖJŲ) IR VIETOS BENDRUOMENĖS POREIKIAI

Lopšelio-darželio „Žiogelis“ ugdytiniai yra Šilalės rajone gyvenantys ikimokyklinio amžiaus vaikai. Grupės komplektuojamos atsižvelgiant į vaikų amžių (pagal galimybes). Nuo 2020 m., atidarius lopšelio-darželio „Žiogelis“ priestatą, įstaigoje veikia 17 grupių.

Jungtinių tautų vaiko teisių konvencijoje numatoma, kad vaiko lavinimo tikslas turi būti:

1. kuo visapusiškiau ugdyti vaiko asmenybę, talentą ir protinius bei fizinius sugebėjimus;
2. ugdyti pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, taip pat principams, paskelbtiems Jungtinių Tautų Įstatuose;
3. ugdyti vaiko pagarbą tėvams, savo kultūriniam identitetui, kalbai ir vertybėms; šalies, kurioje vaikas gyvena; civilizacijoms, kurios skiriasi nuo jo paties civilizacijos;
4. parengti vaiką sąmoningam gyvenimui laisvoje visuomenėje, pagrįstam supratimo, taikos, pakantumo, vyrų ir moterų lygiateisiškumo, visų tautų, etninių, nacionalinių ir religinių grupių, taip pat vietinės kilmės asmenų draugystės principais;
5. ugdyti pagarbą gamtai.

Lopšelio-darželio „Žiogelis“ ikimokyklinio ugdymo programa orientuota į vaiko poreikių tenkinimą. Atsižvelgiant į individualius, specialiuosius poreikius, siekiama tenkinti pagrindinius vaiko poreikius: saugumo, aktyvumo, žaidimo, bendravimo, bendradarbiavimo, pažinimo, saviraiškos.

Kadangi šiuolaikiniai vaikai auga informacinių technologijų apsuptyje (nuo ankstyvo amžiaus pradeda mokytis naudotis kompiuteriais, internetu, interaktyviomis lentomis, mobiliaisiais telefonais, fotoaparatais, skaitmeninėmis knygomis, netradiciniais žaislais) yra vadinami „interneto amžiaus“, Z kartos, skaitmeninių technologijų vaikais (Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos). Kad vaikai augtų ne tik kaip technologijų naudotojai, bet ir pradėtų suvokti, kaip technologijos veikia, kas už jų slypi, lopšelio-darželio „Žiogelis“ ugdomųjų veiklų metu išskirtinis dėmesys skiriamas vaikų informatinio mąstymo ugdymui. Tai – gebėjimas atpažinti ir formuluoti įvairias aplinkos problemas (uždavinius), logiškai organizuoti ir analizuoti duomenis, atvaizduoti juos naudojant schemas ir modelius, įvertinti problemos išsprendžiamumą, bandyti automatizuoti sprendimą naudojantis informacinėmis technologijomis.

Ugdydami vaikus bei siekdami pritaikyti ugdymo turinį vaikų individualiems poreikiams ir mokymosi stiliui lopšelio-darželio „Žiogelis“ pedagogai ir kiti su ugdytiniais dirbantys specialistai atsižvelgia į vaikų ypatumus:

1. Vaikai daugiausiai apie gamtą, technologijas ir inžineriją, sužino būdami aplinkoje, kuri skatina patirti, tyrinėti, eksperimentuoti, kai bendradarbiauja su suaugusiais, kurie kelia klausimus, atkreipia dėmesį bei skatina mažuosius viskuo domėtis, todėl lopšelio-darželio „Žiogelis“ ugdytiniais kasdienėse veiklose sudaromos galimybės ugdytis lauke, atviroje erdvėje, kurioje būtų pakankamai iššūkių, tyrinėjimo objektų ir įvairovės.

2. Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos atliktos analizės duomenimis technologijų srities inovacijos, globalizacija, demografiniai iššūkiai keičia visuomenės ir reikalauja nuolat atnaujinti žinias ir gebėjimus daugelyje sričių, tarp jų ir finansų, todėl jau ikimokykliniame ugdyme lopšelio-darželio „Žiogelis“ pedagogai moko vaikus finansinio raštingumo.

3. Kuriamos netikėtumo situacijos, kurios skatintų vaikus, skaityti knygas, kritiškai mąstyti, komunikuoti, spręsti problemas, tyrinėti ir patirti.

4. Skatinamas vaikų komandinis darbas, sudaromos galimybės patiems ieškoti reikiamos informacijos enciklopedijose, žodynuose, internete ir pan.

5. Dogde, Colker, Heroman teigia, kad ugdytiniai, turėdami grupėje bent vieną kompiuterį, kaip ugdymo (-si) priemonę, artimiau susipažįsta su technologijomis, įgyja skaitymo ir rašymo pradmenis, matematinių įgūdžių, susipažįsta su įvairiomis negirdėtomis sąvokomis, kūrybiškiau išreiškia save bei sprendžia problemas, todėl lopšelyje-darželyje „Žiogelis“ ugdytiniais sudaromos sąlygos žaisti ne tik su jau įprastais žaislais (mašinėlėmis, lėlėmis, minkštais žaislais, stalo žaidimais, dėlionėmis) bet ir (pagal galimybes) grupėse įrengiamais kompiuteriais, interaktyvia lenta, interaktyviomis grindimis, plančete, robotukais ir kt. Ugdomajam procesui pedagogai pasirenčia naudodamiesi visa reikiama kompiuterine įranga (kompiuteriais, spausdintuvais, laminavimo aparatais, projektoriais, elektroniniu dienynu ir pan.).

6. Sudaromos galimybės vaikams dalyvauti įvairiuose projektuose, kurių metu ugdytiniai nuotolinių platformų pagalba bendrauja ne tik su kitų Lietuvos miestų ugdymo įstaigomis, partneriais, bet ir su partneriais iš užsienio šalių.

7. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 12 straipsnyje teigiama, kad valstybės dalyvės garantuoja vaikui, sugebančiam suformuluoti savo pažiūras, teisę laisvai jas reikšti visais jį liečiančiais klausimais, be to, vaiko pažiūroms, atsižvelgiant į jo amžių ir brandumą, skiriama daug dėmesio, todėl kiekvienam lopšelio-darželio „Žiogelis“ vaikui suteikiama galimybė reikšti savo nuomonę, siūlyti sumanymus, dalyvauti priimant sprendimus, turinčius įtakos vaiko aplinkai, dienos ritmui, gebėjimų ugdymui (-si) ir pan.

Kiekvienas vaikas priimamas toks, koks jis yra, gerbiamas vaiko individualumas, ugdoma laisva, harmoninga asmenybė, siekiama įvairių vaiko kompetencijų (vertybinių nuostatų, gebėjimų, patirties) lavinimo (-si), kuriama visapusišką vaiko vystymąsi skatinanti aplinka.

Vaiko veikla atspindi jo poreikius, raidos ypatumus, pastebimi paties vaiko sumanymai, kūrybinė raiška, ugdymas vyksta vaikui žaidžiant. Vaiko aktyvumas savaiminis arba inspiruotas, stebima kiekvieno vaiko raiška, problemos sprendžiamos individualiai.

Vaikams, kurie turi specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo turinys formuojamas, vadovaujantis lopšelio-darželio „Žiogelis“ ikimokyklinio ugdymo programa (ją atitinkamai pritaikant) ir atsižvelgiant į kiekvieno vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius, pedagoginės psichologinės tarnybos rekomendacijas ir tėvų (globėjų) lūkesčius.

Pozityvus įstaigos bendruomenės bendravimas ir bendradarbiavimas sukuria geriausią vaikų ugdymo (-si) aplinką, kurioje gerbiama vaiko asmenybė. Lopšelis-darželis rūpinasi ne tik vaikų ugdymu, bet ir jų gerove, kuria vaikams palankią, šiltą aplinką, žadinančią jų orumą, pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Ikimokyklinio ugdymo programos pagrindiniai principai, tikslas, uždaviniai, ugdymo turinys orientuoti į vaikų poreikių tenkinimą, individualių gebėjimų ugdymą žaidžiant, atrandant, patiriant, eksperimentuojant bei reiškiantis įvairiomis meninės raiškos priemonėmis.

Ugdytinių tėvų (globėjų) lūkesčiai:

1. Puiki vaiko savijauta ir sveikata;
2. Šiltas pedagogo ir kitų specialistų santykis su vaiku ir jų tėvais (globėjais);
3. Saugi, estetiška, motyvuojanti ir vaiko poreikius tenkinanti aplinka;
4. Turiningas ir įdomus vaiko gyvenimas lopšelyje-darželyje „Žiogelis“ ir pan.

Ugdytinių tėvams (globėjams) labai svarbu, kad būtų sudarytos tinkamos ir teigiamas emocijas keliančios visapusiškos ugdymo (-si) sąlygos, kad būtų tenkinami specialieji ir išskirtinių gebėjimų turinčių vaikų poreikiai, teikiama specialistų pagalba.

Tėvų (globėjų) ir pedagogų bendravimas ir bendradarbiavimas grindžiamas atvirumu, pasitikėjimu, abipuse pagarba bei dėmesiu. Siekiama, kad lopšelio-darželio „Žiogelis“ personalas ir ugdytinių šeimos taptų neatsiejami ugdymo proceso partneriai.

KETVIRTASIS SKIRSNIS MOKYTOJŲ IR KITŲ SPECIALISTŲ PASIRENGIMAS

Lopšelis-darželis „Žiogelis“ – besimokanti organizacija. Pedagogai mokosi ir dalinasi gerąja patirtimi su kolegomis įstaigoje, rajone ir Lietuvoje, vyksta atviros veiklos, kurių metu kolegos turi galimybę perimti patirtį iš savo bendraminčių, vykdomi bendri projektai, akcijos, konkursai ir t.t. Įstaigoje dirba kūrybingi, inovatyvūs, profesionalūs, empatiški ir nuolatos besimokantys pedagogai. Ikimokyklinio ugdymo mokytojams padeda logopedas, neformalaus ugdymo (kūno kultūros) bei neformalaus ugdymo (meninio ugdymo) pedagogai, maitinimo organizavimo ir higienos priežiūros specialistas, masažuotojas, kineziterapeuto padėjėjas, Šilalės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro specialistas.

Pedagogai kvalifikaciją tobulina Šilalės rajono švietimo pagalbos tarnybos inicijuojamų ir organizuojamų seminarų, metodinių renginių metu, aktyviai dalyvauja ir nuotolinių mokymų platformose (tokiose, kaip www.pedagogas.lt, www.tinklas.lt, www.mokymosi.lt ir kt.). Darbuotojų kartų kaita užtikrina jaunatviško iniciatyvumo ir kūrybiškumo bei gilių žinių ir gyvenimiškos išminties pusiausvyrą.

Ikimokyklinio ugdymo pedagogai sprendimus dėl vaikų ugdymosi rezultatų, turinio ir jo organizavimo bei vaikų pasiekimų vertinimo priima kartu su tėvais, kitais ugdymo įstaigos pedagogais bei specialistais. Įstaigos bendruomenė vadovaudamasi Ikimokyklinio ugdymo mokyklos vidaus audito metodika kiekvienais mokslo metais įsivertina ir įstaigos Metodinių grupių bei Pedagogų tarybos pasitarimų metu reflektuoja vaikų ugdymo kokybę bei veiksmingumą, vertina vaikų ugdymosi pasiekimus bei numato tolesnio ugdymo prioritetus.

Organizuodami vaikų ugdymosi procesą pedagogai žvelgia į vaiko ugdymą iš pedagogo ir iš vaiko perspektyvos. Vaikas išsako savo pageidavimus, nuomonę, interesus, o pedagogas apmąsto, kokia aplinka ir kokie ugdymo būdai gali pažadinti vaikų domėjimąsi, tyrinėjimus, kūrybą ir padeda pasiekti numatytų ugdymosi rezultatų.

Veiksmingas ikimokyklinis ugdymas yra orientuotas į vaiko asmenybės brandinimą ir, žinoma, į sėkmingą jo ugdymą pažangą bei gerus pasiekimus visose 18 pasiekimų sričių. Lopšelio-darželio „Žiogelis“ bendruomenė, siekdama numatytų vaikų grupės ir kiekvieno vaiko ugdymosi rezultatų, atsižvelgia į ikimokykliniam ugdymui aktualias kaitos tendencijas:

1. Kuriama visiems vaikams draugiška, atvira, dialogiška, emociškai saugi lopšelio-darželio „Žiogelis“ aplinka.

2. Kadangi ikimokyklinio amžiaus vaikai geriausiai ugdomi patys būdami aktyvūs – tyrinėdami visais pojūčiais, darydami, bandydami ir eksperimentuodami, stebėdami savo veiksmų pasekmes, diskutuodami, sprenddami problemas, dalydamiesi išvykų patirtimi ir pan., lopšelyje-darželyje „Žiogelis“ ugdytiniai yra skatinami mokytis skatinant patirtinį ugdymą (-si).

3. Lopšelyje-darželyje „Žiogelis“ ugdymas vyksta ne tik uždaroje erdvėje – grupėje, bet ir išnaudojant visas kitas galimybes – vaikas ugdomas bet kuriuo dienos metu ir realiame, ir virtualiame pasaulyje, ir įstaigoje, ir už jos ribų. Sudaromos galimybės vaikams dalyvauti realiame gyvenime (susipažįstame su tėvų profesijomis aplankant juos darbovietėse, kartu kepame pyragą, gaminame dekoracijas ir puošiame aplinką bei kt.).

4. Siekiama gilinti vaiko žinias, keičiančias jo nuostatas, mąstymą ir elgesį. Inicijuojamas vaiko domėjimasis (-s) ir žinių ieškojimas knygoje, internete, jį supančioje aplinkoje. Vaikas pats ieško informacijos, klausia, aiškinasi priežastis, samprotauja, įvairiai panaudoja turimas žinias, kurių pagalba giliau supranta aplinkos reiškinius, mokosi mąstyti, išvelgia skirtingo elgesio pasekmes, pajaučia pagarbą kitiems, norą būti drauge, poreikį daugiau sužinoti, pažinti.

5. Vaikų ugdymas individualizuojamas, t. y. pritaikomas kiekvienam vaikui pagal jo patirtį, poreikius, galimybes. Išsiaiškinami vaiko pasiekimai, jo mokymosi stilius, polinkiai, gabumai ir skirtingų veiklos aplinkų (kampelių) pagalba sukuriama erdvė, kurioje yra priemonių, atitinkančių jo individualius poreikius, interesus, parenkami ugdymo būdai, kurie atitinka jo mokymosi stilių ir kt.

6. Skatinamas veikimas kartu, tolerancija, bendruomeniškumas, socialinis jautrumas. Vaikai kartu kuria grupinius darbus, užmezga kaimyniškus santykius su kitų grupių vaikais, rūpinasi mažesniaisiais, padeda specialiujų ugdymosi poreikių turintiems, nelaimės ištiktiems vaikams, dalijasi žaislais, knygelėmis su kitais vaikais.

Vaikams suteikiama teisė pasirinkti – arba pats sugalvoja, numato, ką veiks, ir pedagogas įsitraukia į jo sumanymo realizavimą bendraudamas su vaiku, arba vaikas įsitraukia į pedagogo pasiūlytą, inicijuotą, suorganizuotą veiklą, ieškodami informacijos, tyrinėdami, mąstydami, kurdami kartu su pedagogu. Pedagogai grupėje kuria situacijas patirtiniam vaikų ugdymuisi, koordinuoja jų ugdymosi procesą.

II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

PIRMASIS SKIRSNIS PEDAGOGINIAI PRINCIPAI

Pedagoginiai principai apibrėžia ugdymo kryptingumą, atsižvelgiant į amžiaus tarpsnių ypatumus ir kiekvieno vaiko galimybes, todėl lopšelio-darželio „Žiogelis“ pedagogai planuodami ugdymo turinį vadovaujasi šiais principais:

Demokratiškumo – humaniškumo principas. Vaiko ir suaugusio tarpusavio pagarpa ir pasitikėjimas, visų bendruomenės narių dalyvavimas priimant sprendimus.

Integralumo principas. Ugdymo turinys atitinka vaiko visuminį pasaulio suvokimą bei raidos ypatumus.

Individualizavimo principas. Vaiko galių suvokimas ir jo asmeninių savybių puoselėjimas. Vyrauja nuostata, kad kiekvienas vaikas turi savo gyvenimo ritmą, augimo tempą, pasaulio pažinimo stilių.

Kūrybiškumo principas. Prigimtines kūrybines vaiko galias ir saviraišką skatina ir puoselėja kūrybiškas pedagogų požiūris į ugdymą.

Tęstinumo – vientisumo principas. Vientisas ikimokyklinio ugdymo turinys suderintas su priešmokyklinio ugdymo turiniu. Turinys planuojamas atsižvelgiant į vaiko jau turimas kompetencijas bei jo ugdymosi perspektyvą.

Lankstumo principas. Ugdymo procesas planuojamas lanksčiai ir koreguojamas pagal aplinkybes.

Grižtamojo ryšio principas. Veiklos refleksija padeda analizuoti pasiekimus ir siekti kokybinių pokyčių.

Konfidencialumo principas. Teikiama informacija apie vaiko ugdymo (-si) pasiekimus ir problemas tik asmeniškai vaiko šeimai.

Tautiškumo principas. Padedama vaikui perimti tautos kultūros tradicijas.

Visų šių pedagoginių principų laikomasi planuojant ugdymo turinį, parenkant metodus bei priemones, kuriant ugdymo (-si) aplinką, organizuojant ugdymo procesą, numatant pedagoginės sąveikos būdus, bendradarbiavimo su tėvais (globėjais), vietos bendruomene ir socialiniais partneriais formas.

ANTRASIS SKIRSNIS

BENDRADARBIAVIMAS SU TĖVAIS (GLOBĖJAIS), VIETOS BENDRUOMENE IR SOCIALINIAIS PARTNERIAIS

Tėvai yra pati gausiausia ir įtakingiausia interesų grupė, nuo kurios aktyvumo priklauso švietimo įstaigos darbo veiksmingumas.

Geros mokyklos koncepcijoje pabrėžiamas ryškus bendruomeniškumas ir stiprūs ryšiai tarp vaikų tėvų ir mokytojų, užtikrinantys ugdymo tikslų įgyvendinimą. Kad pedagogų ir ugdytinių tėvų sąveika būtų efektyvi, doc. dr. Sigita Burvytė išskiria pagrindinius ugdytojo sąveikos su vaiko tėvais tipus, kurie, beje, ir yra taikomi lopšelyje-darželyje „Žiogelis“:

Pokalbis (Individualūs pokalbiai atvedant ir pasiimant vaiką. Iš anksto numatyti pokalbiai apie vaiko vystymąsi, pasiekimus, konsultavimas. Teminės „apskrito stalo“ diskusijos ir pan.). Šis metodas lopšelyje-darželyje „Žiogelis“ taikomas kiekvieną dieną, nes pedagogai aktyviai bendrauja su ugdytinių tėvais (globėjais) tiek ryte, priimant vaiką į lopšelių-darželį, tiek vakare, atiduodant vaiką ugdytinių tėvams (globėjams). Šiuo metodu pedagogai naudojami ir supažindindami tėvus (globėjus) su vaikų pasiekimais. Taip pristatoma visa apie vaiką sukaupta informacija, apie vaiko pasiekimus ir asmeninę ūgtį išklausa ir tėvų (globėjų) nuomonė.

Parama. Pasitaiko atveju, kai susvetimėjusioje visuomenėje vaiko pedagogas gali būti vienintelis žmogus, su kuriuo tėvai (globėjai) pasidalija savo rūpesčiais. Lopšelio-darželio „Žiogelis“ pedagogas geba nukreipti tėvus tinkama savipagalbos paieškos linkme.

Informavimas. Teikiant informaciją apie vaiką, pedagogai pradeda nuo teigiamų dalykų, nuo pasidžiaugimo vaiku, jo pasiekimais ar nuveiktais darbais (jei vaikas išgirsta pozityvų pedagogo atsiliepimą, jis taip yra motyvuojamas savidisciplinai). Lopšelyje-darželyje „Žiogelis“ diegiama elektroninė komunikavimo sistema el. dienyne, todėl tikimasi dar aktyvesnio ir sklandesnio bendravimo ir bendradarbiavimo su tėvais (globėjais).

Bendravimas. Darželio pedagogai su ugdytinių tėvais bendrauja tiek įstaigos teritorijoje, tiek telefonu, tiek el. paštu, įvairių socialinių tinklų pagalba ir pan.

Į vaiką orientuotas ugdymas įprasmina sąveiką ne tik tarp vaikų, tėvų (globėjų) ir pedagogų, kaip lygiaverčių partnerių, tačiau reikšmingą vaidmenį šiame procese vaidina ir socialiniai partneriai. Bendradarbiavimo su socialiniais partneriais tikslas – keistis informacija ir įgyta patirtimi siekti pagerinti teikiamų paslaugų kokybę, jų prieinamumą ir visapusiškumą. Bendradarbiavimo su socialiniais partneriais metodai: bendros ugdomosios veiklos, projektai, renginiai, išvykos ir t.t.

Lopšelio-darželio „Žiogelis“ bendruomenė taiko ir kitas bendradarbiavimo su tėvais (globėjais), vietos bendruomene ir socialiniais partneriais formas:

1. Viso lopšelio-darželio „Žiogelis“ ugdytinių tėvų (globėjų) susirinkimai (bent 1 kartą per mokslo metus).

2. Lopšelio-darželio „Žiogelis“ atskirų grupių ugdytinių tėvų (globėjų) susirinkimai (bent 2 kartus per mokslo metus).

3. Lopšelio-darželio „Žiogelis“ tarybos veikla.

4. Lopšelio-darželio „Žiogelis“ ugdytinių tėvų (globėjų) pageidaujamos specialistų konsultacijos.

5. Lopšelio-darželio „Žiogelis“ ugdytinių tėvų (globėjų) apklausos ir jų analizė.

6. Bendros vaikų, tėvų (globėjų) ir pedagogų išvykos.

7. Aktyvus tėvų dalyvavimas lopšelio-darželio „Žiogelis“ ir grupės renginiuose, ugdomojoje veikloje.

8. Lopšelio-darželio „Žiogelis“ ugdytinių tėvų (globėjų) talkos ir pan.

Pedagogų uždaviniai bendraujant ir bendradarbiaujant su tėvais (globėjais):

1. Užmegzti ir palaikyti abipusiai draugiškus, atvirus, neformalius santykius.

2. Pažinti artimiausią vaiko aplinką, šeimoje vyraujančias savitas ugdymo nuostatas.

3. Dalintis informacija apie darželio gyvenimą, sudominti vietos bendruomenės veikla.

4. Iš klausyti tėvų (globėjų) nuomonę, pageidavimus ir stengtis į juos atsižvelgti.

5. Asmeniškai informuoti apie vaiko ugdymosi pasiekimus, drauge spręsti kilusias problemas.

6. Skatinti tėvus (globėjus) dalyvauti įstaigos savivaldoje ir t.t.

III SKYRIUS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Ikimokyklinės ugdymo programos tikslas – atsižvelgiant į vaiko amžių, prigimtinės galias ir individualią patirtį, vadovaujantis vaiko raidos dėsningumais padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytiis pradmenis.

Uždaviniai:

1. Plėtoti vaiko individualias fizines, socialines, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybines bei savęs pažinimo ir išreiškimo galias;
2. Mokyti pozityvaus bendravimo ir bendradarbiavimo su suaugusiais ir vaikais;
3. Mokyti spręsti kasdienes problemas, atsižvelgti į savo ir kitų ketinimus bei veiksmų pasekmes;
4. Sudaryti sąlygas aktyviam vaiko ir jo šeimos narių dalyvavimui ugdymo įstaigos, vietos bendruomenės, Lietuvos ir tarptautinio masto veiklose;
5. Mokyti pažinti ir veikti: žaisti, kelti klausimus, tyrinėti, rinktis veiklos būdus ir priemones, samprotauti ir diskutuoti apie tai, ko išmoko, numatyti tolesnės veiklos žingsnius.

IV SKYRIUS UGDYMO TURINYS, METODAI, APLINKOS (ERDVĖS) IR VAIKŲ SAVARANKIŠKUMĄ UGDANČIOS PRIEMONĖS

Ugdymo turinys – į vaiko kompetencijų ugdymą orientuoti principai, tikslai, uždaviniai, ugdymo formos bei metodai, pedagogo sąveikos su vaiku stilius, aplinkos kūrimo būdai, vaiko pasiekimų vertinimas.

Ugdymo turinys išdėstomas, aprėpiant visas vaikui reikalingas kompetencijas:

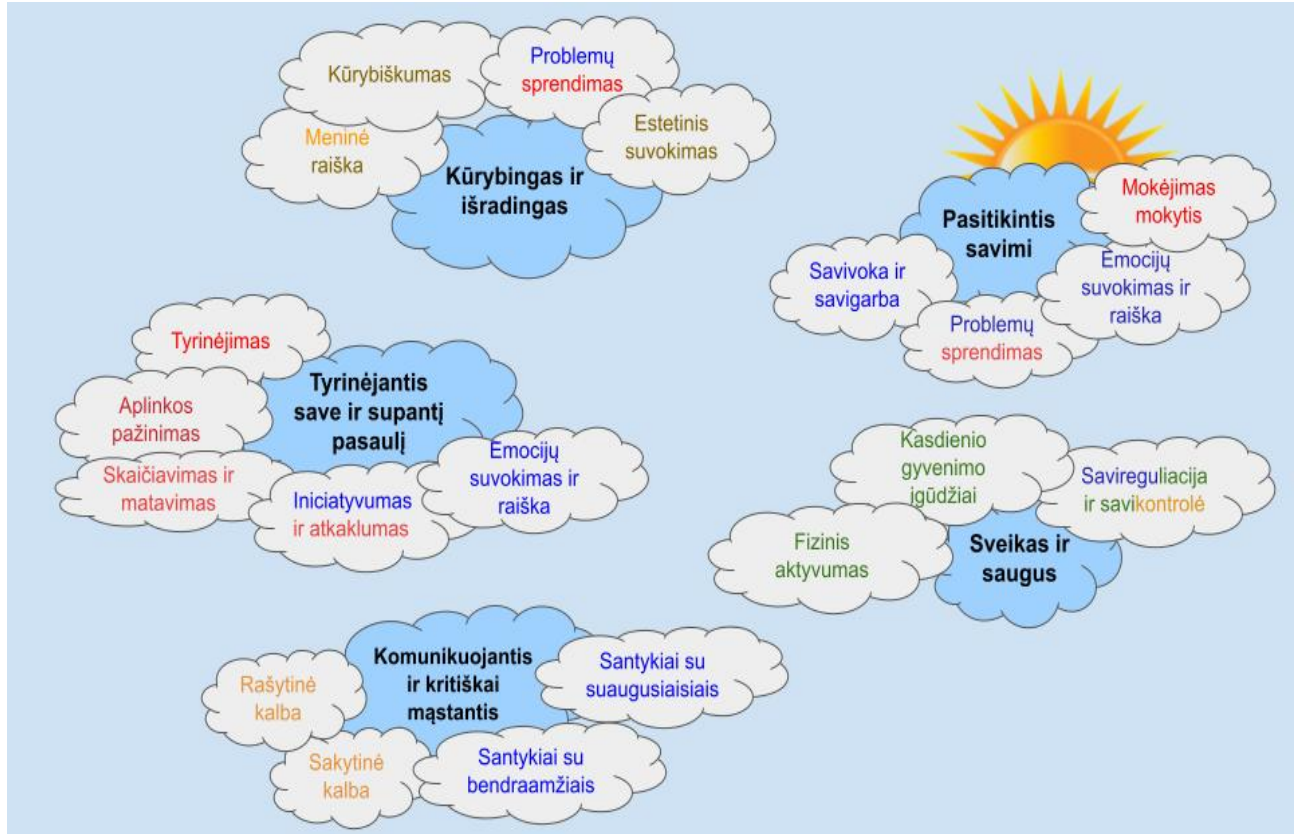
1. Socialinę;
2. Komunikacinę;
3. Pažinimo;
4. Meninę;
5. Sveikatos saugojimo.

Ugdymo turinys vaikų grupei parenkamas orientuojantis į bendrus grupę lankančių vaikų poreikius, ypatumus bei pritaikomas pagal individualius gebėjimus, amžiaus tarpsnius, atsižvelgiant į 18 vaikų ugdymo (-si) pasiekimų. Ugdymo (-si) būdus bei metodus pedagogai gali laisvai rinktis,

lanksčiai, kūrybiškai taikyti ugdymo turinį, planuoti veiklą, parinkti ugdomąją medžiagą ir t.t. Metodai parenkami atsižvelgiant į vaikų norus, pedagogų sumanymus, vietą, šeimos rekomendacijas, pedagogų gerą patirtį ir pan

Turinys aprašomas nurodant pagrindinius uždavinius, vaikų veiklas. Turinyje nurodytos ugdymo priemonės skatina vaiko aktyvumą, naujos patirties kaupimą, tenkina norą žaisti, išbandyti naujas veiklos formas bei pažinimo būdus, tenkinti judėjimo poreikį.

Kadangi lopšelio-darželio „Žiogelis“ svarbiausias tikslas yra brandinti vaiko asmenybę, ugdytinių pasiekimai, pasitarus su pedagogais bei atlikus vaikų tėvų (globėjų) apklausą jungiami į 5 grupes:

1. Kūrybingas ir išradingas;
2. Pasitikintis savimi;
3. Tyrinėjantis save ir supantį pasaulį;
4. Komunikuojantis ir kritiškai mąstantis;
5. Sveikas ir saugus.

PIRMASIS SKIRSNIS UGDYMO METODAI

Ugdymo metodai parenkami atsižvelgiant į grupės ir individualius vaiko poreikius, galimybes ir amžių.

STEAM ugdymas – integralus, į kompleksinę vaiko tikrovės reiškinių pažinimą, pritaikymą ir problemų sprendimą kreipiantis ikimokyklinio amžiaus vaikų gebėjimų ugdymas gamtos pažinimo, technologijų (robotikos), inžinerijos, menų ir matematikos (STEAM, angl. science, technology, engineering, arts, maths) kontekste.

Žaidimas – vaiko gyvenimo ir ugdymosi būdas. Svarbu palankios vaiko žaidimui aplinkos sudarymas, ugdančiųjų priemonių keitimas, vaiko sumanyto žaidimo palaikymas, plėtojimas, naujų sumanymų skatinimas, pedagogo bendravimas su vaiku.

Ugdymas kuriant ir keičiant aplinką. Įrengiamos vaiko veiklai patogios erdvės, parenkamos ugdymąsi, kūrybiškumą, eksperimentavimą, saviraišką skatinančios priemonės, žaislai, informacijos gavimo šaltiniai, simboliai, užrašai, ženklai ir kt. Naujos priemonės pristatomos originaliai, įdomiai, parodomi veikimo su jomis būdai. Aplinka keičiama pagal vaikų sumanymus ir norus.

Ugdymas pavyzdžiu. Pedagogas žaismingai, išraiškingai ką nors veikia vaikų akivaizdoje ir skatina jį mėgdžioti. Pedagogas pradeda veiklą ir perleidžia savarankiškai tęsti vaikams. Pedagogas veikia drauge su vaikais kaip žaidimo ar veiklos partneris, mimika, elgesiu, veiksmais, daiktais modeliuoja tai, ką tikisi perduoti vaikams. Svarbus kito vaiko pavyzdys, mažesni mokosi iš vyresnių.

Kūrybinė pedagogo – vaiko sąveika. Pedagogas geros idėjos, įdomios temos, probleminio klausimo, informacijos, netikėtų medžiagų pagalba įtraukia vaikus į veiklą. Pedagogas nuolat bendrauja su vaikais, stebi jų interesus, norus, gebėjimų lygį, teikia patarimus, informaciją, praturtina vaikų patirtį, siekia vaiko kūrybos, interpretacijos, atradimų, bandymų.

Situacinis – spontaniškas ugdymas. Pedagogas keičia numatytą veiklą pagal iškilusią vaiko idėją, problemą, sumanymą. Pritaria vaiko veiklai, ją gerbia, laiko vertinga patirtimi, emociškai palaiko, išplėtoja vaiko inicijuotus pokalbius, žaidimus, reaguoja į vaiko klausimus, interesus, atsiskleidusią patirtį. Kūrybiškai panaudoja ugdymui netikėtai susidariusią situaciją.

Stebėjimas, eksperimentas. Pedagogai šio metodo pagalba pagilina ugdytinių žinias, ugdo gebėjimą pritaikyti jas, aiškinant natūralius procesus ir reiškinius, skatina žingeidumą ir savarankiškumą.

Ekskursijos, išvykos. Pedagogai organizuoja ekskursijas, išvykas po gimtąjį miestą, muziejus, įžymias vietas, vaikai dalyvauja edukacinėse programose ir pan.

Kūrybinių darbų parodos. Pedagogai inicijuoja įstaigos bendruomenei, Šilalės rajono, Lietuvos ir net tarptautiniu mastu įvairias ugdytinių kūrybinių darbų parodas.

Informacinių technologijų taikymas ugdymo procese. Siekdami užtikrinti inovatyvų vaikų ugdymą pedagogai ugdomajame procese aktyviai taiko IT, t.y. vaizdo medžiagos stebėjimas ir analizavimas, kompiuterinių programų ir žaidimų, robotukų interaktyvių lentų, išmaniųjų grindų ir kt.

Mąstymo žemėlapiai. Vaizdinis ugdymo (-si) įrankių rinkinys, padedantis pačiam vaikui susikurti, suprasti ir įsisavinti temą bei generuoti idėjas.

„**Minčių lietus**“. Išreiškiami norai, siūlomos idėjos, pateikiamas klausimas ir leidžiama vaikams siūlyti kuo daugiau galimų sprendimų, o atsakymai turi būti greiti ir neapgalvoti, tai leidžia išgirsti originalių minčių ir idėjų.

Diskusijos ir debatai. Vaikai bendrauja tarpusavyje, atsako vienas kitam į iškilusius klausimus.

Meditacija-joga. Vaikai mokomi taisyklingo kvėpavimo ir atpalaiduojančių pratimų.

Projektai. Matomas vaikų kūrybiškumas, jie vienas kitą konsultuoja, išmoksta surasti naudingą informaciją ir ja pasinaudoti. Pedagogai inicijuoja trumpalaikius ir ilgalaikius projektus, kurių dėka suderina teorinę ir praktinę veiklą, plėtojančią turimą patirtį ir kompetencijas ir kt.

ANTRASIS SKIRSNIS VAIKŲ SAVARANKIŠKUMĄ UGDANČIOS PRIEMONĖS

Pedagogai ugdytinių savarankiškumą ugdo leisdami jiems grupėje imtis prasmingų vaidmenų, skatindami kalbėti, įsiklausyti į savo pasiūlymus ir patiems priimti sprendimus. Šios interaktyvios priemonės padeda ugdyti vaikų savarankiškumą, savikontrolę ir pasitikėjimą savimi.

Lopšelyje-darželyje „Žiogelis“ naudojamos vaikų savarankiškumą ugdančios priemonės:

1. Ugdymo (-si) aplinkų diagrama;
2. Lankomumo diagrama;
3. Grupės darbų diagrama;
4. Tvarkaraštis / Mano diena;
5. Savaitės kalendorius;
6. Grupės taisyklių diagrama;
7. Jausmų priemonė ir kt.

Lopšelio-darželio „Žiogelis“ pedagogai, kurdami vaikų savarankiškumą ugdančias priemones, atsižvelgia į ugdytinių amžių bei vadovaujasi reikalavimais vaikų savarankiškumą ugdančioms priemonėms parengti (priedas Nr. 1).

Ugdymo procesas organizuojamas ne tik uždarose lopšelio-darželio „Žiogelis“ erdvėse, bet ir kitose įstaigos bendrosiose vidaus ir lauko erdvėse, įrengiant vaikų žaidimų, eksperimentavimo, sveikatos stiprinimo ir kt. zonas, lavinančias vaikų mąstymą, smulkiąją motoriką, teikiančias vaikams ir visai bendruomenei džiaugsmo.

TREČIASIS SKIRSNIS UGDYMO (-SI) APLINKOS (ERDVĖS)

Žaidimu ir patirtimi grįstas ugdymas (-is) aplinkose atitinka pasiekimą: vaikas į žaidimą kaip į ugdymosi bei tyrinėjimo priemonę įsitraukia užtikrintai, kokybiškai bei aktyviai. Aplinkos suteikia galimybių turtingam ir prasmingam ugdymuisi ir žinių pagilinimui.

Rekomenduojamos ugdymo (-si) erdvės:

1. Konstravimo erdvė;
2. Biblioteka;
3. Vaidybiniai/kūrybiniai žaidimai;
4. Meno erdvė;
5. Pažinimo/atradimo erdvė;
6. Meninės veiklos erdvė ir kt.

Ugdomi gebėjimai: susidomėjęs bei smalsus vaikas noriai įgyja naujos patirties ir išmokta naujų dalykų, supranta taisykles ir laikosi jų. Pirmąją (-sias) darželio savaitę (-es) vaikams susipažinimui duodamos tik pagrindinės ugdymo (-si) priemonės.

Prieš prasidedant mokslo metams pedagogai apgalvoja:

1. Ar bus ribojamas vaikų skaičius aplinkoje?
2. Kaip vaikai žinos tą ribą?
3. Ką jie darys, jei ugdymosi aplinka pilna?

4. Ugdymo(-si) priemonių poreikis. Kaip vaikai žinos, ką su jomis daryti?

5. Kokios strategijos ar priemonės bus naudojamos?

Kad vaikai būtų savarankiškesni ir lengviau surastų jiems reikalingą priemonę, ant dėžių ir lentynų užklijuojami paveikslėliai, iliustruojantys ugdymo (-si) priemones (priedas Nr.2).

KETVIRTASIS SKIRSNIS LAUKO PEDAGOGIKA

Lauko pedagogikos tikslas – ugdymą tęsti ir lopšelio-darželio „Žiogelis“ lauko erdvėje, kurioje kurioje gali vykti integruotas, patyrimais grįstas ugdymas, glaudžiai susietas su mus supančiu pasauliu ir tarpusavio santykiais bei ryšiu su gamta.

Uždaviniai:

1. Siekti, kad didžiąją dienos laiko dalį vaikai aktyviai leistų laiką gryname ore: žaistų, statytų, tyrinėtų, klausytų, stebėtų, mokytųsi ir pan.
2. Skatinti pedagogus lauke užsiimti ugdomąja, laisvo žaidimo, patirtinio ugdymo ir kt. veikla.
3. Puoselėti vaikų sveiką gyvenseną, fizinį aktyvumą bei emocinę ir intelektinę raidą.
4. svarbiausi argumentai, kodėl lauko pedagogika tampa lopšelio-darželio „Žiogelis“ dalimi:
 - 4.1. lauke ugdomas sveikas ir laimingas kūnas ir protas;
 - 4.2. lauke ugdoma sociali ir savimi pasitikinti asmenybė;
 - 4.3. lauke ugdoma bendradarbiauti linkusi ir mokanti tai daryti asmenybė;
 - 4.4. lauke ugdomas aktyvus pasaulio pilietis;
 - 4.5. lauke ugdomas savarankiškas ir kūrybiškas mokymasis.

Lauke vienu metu ugdomas platus spektras įgūdžių (Priedas Nr. 4), pažinimas ir tobulėjimas yra kompleksiškas ir neapribotas. Vaikų dėmesys nėra dirbtinai koncentruojamas į matematikos, kalbos, raidžių mokymąsi, bet tai atsitinka savaime. Dauguma veiklų yra nukreiptos į kompleksišką mokymąsi, kuomet vaikas nejausdamas įtempto veiklos ritmo sugeba išmokti ne tik skaičius, bet ir raides, spalvas, suvokti formas ir kt.

Vaikams reikalingas žinias pedagogai perteikia derindami mokymąsi su kūryba naudojantis natūraliomis priemonėmis, įvairiomis improvizacijomis, skaitymu lauke.

PENKTASIS SKIRSNIS LITERATŪROS SKAITYMAS

Lopšelio-darželio „Žiogelis“ pedagogai į ugdomąjį procesą aktyviai įtraukia informatyvių ir literatūrinių tekstų skaitymą (ir klausymą). Aktyvesnis knygų skaitymas leidžia tyrinėti turinį, reikšti mintis pasitelkus vaizduotę ir kritinį mąstymą, kurie stiprinami skaitant tą pačią knygą keletą kartų. Pakartotinis skaitymas padeda vaikams geriau suprasti turinį, užmegzti ryšį tarp turinio ir kitų savokų ar patirties, ugdo jų, kaip būsimų skaitytojų, pasitikėjimą savimi (Knygos skaitymo planas - priedas Nr. 3, Rekomenduojamas literatūros sąrašas - priedas Nr. 4).

Knygų skaitymo nauda:

1. Padeda pažinti pasaulį ir save, kuria ir plėtoja estetinę ir emocinę vaikų patirtį;
2. Lavina vaiko natūralų smalsumą, vaizduotę ir kūrybines galias, kritinį mąstymą;
3. Tenkina pramogų, bendravimo, problemų sprendimo poreikius;
4. Padeda identifikuotis su pasakų veikėjais bei sužinoti alternatyvių elgsenos būdų.
5. Atlieka terapinę funkciją, mažina nepasitikėjimą savimi, moko spręsti įvairias problemas, nugalėti baimes, suteikti pagalbą draugams ir kt.;
6. Lavina kalbinius gebėjimus – vaikai klauso vaizdingos, kupinos metaforų, palyginimų, pasikartojimų, hiperbolių, tarmybių kalbos; pajunta kalbos ritmą, rimą.
7. Klausant tekstų, gerėja prielaidos raštingumo pradmenims – vaikas atranda ryšį tarp rašytinės ir sakytinės kalbos, taip pat gerėja klausymo įgūdžiai bei dėmesio koncentracija (daugiau žr. Metodika „Darželis visiems“).

ŠEŠTASIS SKIRSNIS UGDYMO TURINYS

Šilalės lopšelio-darželio „Žiogelis“ bendruomenė ikimokyklinio ugdymo kokybei pasiekti naudoja Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašą (2014). Lentelėje pateikta 18 vaiko ugdymosi pasiekimų sričių (žr.lentelę), išskirtų siekiant visuminio vaiko asmenybės ugdymosi ir atsižvelgiant į vaiko raidos bei ugdymosi ypatumus. Kiekvienos vaiko ugdymosi pasiekimų srities vertybinė nuostata ir esminis gebėjimas, atskleidžia, ko turėtų pasiekti vaikas nuo gimimo iki šešerių metų. Pedagogai vadovaudamiesi ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu ir Ikimokyklinio ugdymo metodinės medžiagos priemonių rinkiniu (Projekto „Inovacijos vaikų darželyje“ Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-01-0001 Ikimokyklinio ugdymo metodinės medžiagos priemonių rinkiniai (2019), kokybiškai, naudodami įvairias inovatyvias priemones bei elektroninius šaltinius (priedas Nr.6) įgyvendina programos ugdymo turinį, pritaikant jį kiekvienam vaikui ir vaikų grupei, atpažįsta vaikų ugdymosi pasiekimus ir poreikius bei stebi vaikų pažangą (Visa metodinė medžiaga pateikta lopšelio-darželio „Žiogelis“ pedagogų google drive diske).

Eil. Nr.	Pasiekimo žingsniai	Vertybinė nuostata	Esminis gebėjimas
1.	Kasdienio gyvenimo įgūdžiai	Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.	Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.
2.	Fizinis aktyvumas	Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.
3.	Emocijų suvokimas ir raiška	Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.	Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atsiliepiama į kito jausmus (užjaučia, padeda)
4.	Savireguliacija ir savikontrolė	Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.	Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsivardina ir geba nusiraminti.
5.	Savivoka ir savigarba	Save vertina teigiamai.	Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas / mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.

6.	Santykiai su suaugusiaisiais	Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais.	Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais.
7.	Santykiai su bendraamžiais	Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.	Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalijasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems
8.	Sakytinė kalba	Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiaisiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreikšdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.
9.	Rašytinė kalba	Domisi rašytiniais ženklais, simboliiais, skaitomu tekstu.	Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.
10.	Aplinkos pažinimas	Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.
11.	Skaičiavimas ir matavimas	Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.	Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradeda suvokti laiko tėkmę ir trukmę.
12.	Meninė raiška	Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.	Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.
13.	Estetinis suvokimas	Domisi, gėrasi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.	Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.
14.	Iniciatyvumas ir atkaklumas	Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais	Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam

			tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.
15.	Tyrinėjimas	Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.
16.	Problemų sprendimas	Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.	Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.
17.	Vaiko kūrybiškumas	Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.	Savitai reiškia savo išpūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.
18.	Mokėjimas mokytis	Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ko išmoko.	Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, sprenddamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.

Lentelę sudarė pedagogai, vadovaudamiesi Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimo aprašu.

SEPTINTASIS SKIRSNIS REKOMENDUOJAMOS MĖNESIŲ TEMOS

Rekomenduojamos mėnesių ugdomojo turinio temos išdėstomos ir planuojamos vadovaujantis projekto „Šilalės, Šakių ir Šiaulių rajonų savivaldybių ikimokyklinio ugdymo mokyklų veiklos tobulinimas“ metu 2020 metais parengta metodika „Darželis visiems“ (žr. lentelę). Planuodami ugdomąjį procesą pedagogai į ugdomąjį procesą įtraukia įvairias kalendorines šventes, projektus, akcijas, konkursus ir t.t.

Laikotarpis	Mėnesio tema/ esminis skyriaus klausimas	Kompetencija	Ką vaikas supras?
Rugsėjis	SVEIKI ATVYKĘ Į DARŽELĮ/GRUPE! Esminis klausimas:	Socialinė	Vaikas supras, kad jis yra svarbus savo grupės narys; jo mintys, poreikiai, idėjos ir gebėjimai yra vertinami.

	Kas yra ikimokyklinio ugdymo grupė?	Kommunikavimas	Gebės taikyti taisykles ir rutiną, kurie padės jam mokytis ir jaustis saugiai.
		Pažinimo	Supras, kad jo šeima, mokytojai ir kiti vaikai yra jo bendruomenė; visų jų mintys, poreikiai, idėjos ir gebėjimai yra svarbūs.
		Sveikatos saugojimo	Gebės savo grupėje atsargiai elgtis su ugdymosi medžiaga, atidžiai rinksis, kur mokysis ir žais. Dalyvaus išvykose.
		Meninė	Per veiklas vaikas gebės įvairiai reikšti mintis, išreikš save per muziką. Pasitelkdamas vaizduotę išbandys įvairias menines veiklas.
Spalis	<p>MANO PENKI POJŪČIAI</p> <p>Esminis klausimas: Kaip mes naudojame savo pojūčius tirdami, nagrinėdami ir suprasdami mus supantį pasaulį?</p>	Socialinė	Vaikas gebės išreikšti savo mintis, jausmus. Liesdamas aplinkos objektus ir vertindamas vaikas gebės užduoti klausimus, domėtis aplinka, gamtos reiškiniais.
		Kommunikavimas	Supras rašytinę kalbą. Vaikas bus skatinamas užduoti klausimus, gebės ieškoti informacijos, gebės reikšti savo mintis.
		Pažinimo	Stebėdamas aplinką vaikas gebės suprasti gamtos pokyčius. Ragaudamas, tyrinėdamas, stebėdamas vaikas įgys žinių apie fizines pasaulio savybes.
		Sveikatos saugojimo	Vaikas įgys žinių apie sveiką maistą, formuos jo sveikos gyvensenos įpročius, ugdysis higienos ir asmens priežiūros įgūdžiai.
		Meninė	Vaikas, remdamasis savo pojūčiais, mokysis. Stebėdamas, liesdamas aplinkos objektus, ugdysis vaiko kūrybiniai gebėjimai. Išbandydamas naujas veiklas, ugdysis vaiko kūrybiškumas. Vaikas gebės savo pojūčius išreikšti per muziką, šokį, judesį.

Lapkritis	VISKAS APIE MUS Esminis klausimas: Kas aš esu ir kas yra mane supantys žmonės?	Socialinė	Vaikas gebės suvokti save kaip individą, kuriam būdingas sugebėjimas, savybės, jausmai bei pomėgiai. Vaikas gebės užmegzti santykius su bendraamžiais. Pajaus grupės bendrumo jausmą, gebės spręsti problemas, konfliktus. Vaikas ugdysis teigiamą požiūrį į save, nebijos bandyti, klysti. Vaikas įgys žinių apie įvairias profesijas, darbo aplinkas. Vaikas supras, kad jis yra kaip individas šeimos, bendruomenės kontekste.
		Komunikavimo	Vaikas įgys socialinių problemų sprendimo įgūdžių. Gebės apibūdinti aplinkos objektus. Supras rašytinę kalbą. Vaikas reaguos į įvykius, poreikius, jausmus.
		Pažinimo	Vaikas įgys žinių apie fizines pasaulio savybes. Gebės apibūdinti aplinkos objektus, medžiagų rūšis. Vaikas supras skaičiaus ir kiekio santykį iki 10, susies skaičiavimą su kiekiu. Gebės rūšiuoti objektus.
		Sveikatos saugojimo	Vaikas įgys higienos ir asmens priežiūros įgūdžių. Gebės užsiimti įvairia fizine veikla.
		Meninė	Vaikas gebės išreikšti save per muziką, vaizduojamąjį meną. Gebės vaizduoti tai, ką jaučia, galvoja ir kuo tiki.
Gruodis	KUR MES GYVENAME? Esminis klausimas: Kur gyvena mane supantys žmonės ir gyvūnai?	Socialinė	Vaikas mokės tyrinėti ir tinkamai naudoti įvairius įrankius, supras vaidmenis, teises ir atsakomybes. Ugdysis savo, kaip individo supratimą šeimos ir bendruomenės kontekste. Gebės užmegzti teigiamus santykius su bendraamžiais. Įgys naujos patirties ir išmoks naujų dalykų.
		Komunikavimo	Vaikas gebės kurti ryšį su įvairių tipų tekstais, mokės užduoti klausimus bei į juos atsakyti. Išmoks prašyti pagalbos, gebės rasti informacijos. Aktyviai dalyvaus tikslinio skaitymo grupės veikloje. Užmegs ryšį tarp savęs, teksto bei aplinkinio pasaulio. Augs jo sugebėjimas reikšti mintis, jausmus. Supras rašytinę kalbą.

		Pažinimo	<p>Sužinos apie žmonių santykius. Supras vietų ir regionų sąveiką. Gebės apibūdinti aplinkos objektus, pavartodamas figūrų pavadinimus, objektų vietą nurodančius terminus (aukštai, žemai, viršus, apačia, už, virš). Atpažins objektų skaičius vienoje grupėje yra didesnis, mažesnis arba vienodas už objektų skaičių kitoje grupėje (iki 5 objektų).</p> <p>Gebės apibūdinti gyvų daiktų ypatybes, medžiagų rūšis ir gebės jas naudoti. Supras skaičių ir kiekio santykį iki 10, susies skaičiavimą su kiekiu. Vaikas supras, kas yra skaičius ir kiekis.</p>
		Sveikatos saugojimo	Vaikas ugdysis higienos ir asmens priežiūros įgūdžius.
		Meninė	Gebės dalyvauti įvairiose teatro veiklose, gebės pasitelkti savo vaizduotę ir savo gyvenimišką patirtį. Gebės išreikšti save per muziką, supras ir įvertins savo ir kitų tautų kultūrą.
Sausis	TRANSPORTAS Esminis klausimas: Kaip mano bendruomenė naudojami įvairiomis transporto priemonėmis?	Socialinė	Vaikas supras ir laikysis saugos taisyklių. Plėtos santykius su suaugusiais. Domės ir supras apie įvairias profesijas ir darbo aplinką. Gebės suprasti vaidmenis, teises ir atsakomybes. Vaikas bus smalsus, susidomėjęs, norintis įgyti naujos patirties ir išmokti naujų dalykų. Gebės spręsti kūrybiškai problemas. Įgys žinių apie žmonių santykius, vietų, regionų sąveiką.
		Komunikavimo	Vaikas gebės kurti ryšį su įvairių tipų tekstais. Gebės įvairiai reikšti mintis, norus. Gebės aktyviai dalyvauti tikslinio skaitymo grupės veikloje. Supras rašytinę kalbą. Gebės užduoti reikiamus klausimus, atpasakoti jam žinomas istorijas, sužinos naujų žodžių, sąvokų. Formuosis vaiko supratimas apie žodžius, skiemenis ir garsus, supras bendrinę lietuvių (fonemas) kalbą, jos gramatiką.

		Pažinimo	Vaikas, lygindamas ir skaičiuodamas atpažins, ar objekto skaičius vienoje grupėje yra didesnis, mažesnis, vienodas už objektų skaičių kitoje grupėje (iki 5 objektų). Supras skaičių ir kiekio iki 10 santykį, gebės susieti skaičiavimą su kiekiu. Gebės kurti ir statyti geometrines figūras iš sudedamųjų dalių (molio, pagaliukų). Išmoks objektų savybių ilgį, plotį, sugebės juos apibūdinti, vartodamas teisingą žodyną (mažas, didelis, trumpas, ilgas, aukštas, pilnas, tuščias, sunkus, lengvas).
		Sveikatos saugojimo	Lavės vaiko akių ir rankų koordinacija, miklumumas. Lavės higienos ir asmens priežiūros įgūdžiai. Ugdysis savitvarkos ir savisaugos įgūdžiai.
		Meninė	Per įvairias teatro veiklas vaikas gebės pasitelkti vaizduotę, naudos savo gyvenimišką patirtį. Gebės suprasti kokią įtaką technologijos turi jo kasdieniniame gyvenime. Gebės išreikšti save per muziką.
Vasaris	ŠVIESA Esminis klausimas: Kaip ir kodėl mes naudojame skirtingus šviesos šaltinius?	Socialinė	Vaikas supras, kad mūsų namuose ir kitoje aplinkoje yra daug įvairių šviesos šaltinių. Bus formuojamas supratimas apie tamsą, šviesą, sužinos šviesos naudą žmogui, augalams, gyvūnams.
		Komuni-kavimo	Gebės įvardinti šviesos šaltinius. Bus turtinamas ir aktyvinamas vaikų žodynas naujais žodžiais ir terminais.
		Pažinimo	Vaikas sužinos, kodėl mes naudojame skirtingus šviesos šaltinius. Išmoks ieškoti informacijos apie šviesą, tamsą, saulę, mėnulį. Įgys žinių apie fizines pasaulio savybes. Sužinos, kada atsiranda šešėliai.
		Sveikatos saugojimo	Gebės saugiai elgtis su įvairiais šviesos šaltiniais. Dalyvaus išvykose, ekskursijose.
		Meninė	Per veiklas vaikas lavins vaizduotę, gebės išreikšti save per muziką. Išbandys įvairias menines veiklas.

Kovas	VANDUO Esminis klausimas: Ką gali vanduo?	Socialinė	Vaikas supras, kuo yra svarbus vanduo mūsų gyvenime, gebės diskutuoti, ar mes be jo išgyventume. Sužinos vandens naudą žmogui, gyvūnams, augalams.
		Komunikavimo	Gebės taikyti taisykles, kurios padės saugiai elgtis su vandeniu ir prie vandens. Aktyviai dalyvaus problemų sprendimo procese. Kaups pagrindines žinias.
		Pažinimo	Sužinos, kad vandens galima rasti visur, kad vandeniui įtakos turi temperatūra, kad vieni daiktai plūduriuoja, kiti – skęsta. Eksperimentų, tyrinėjimo būdu išsiaiškims, kad vieni objektai įdėjus juos į vandenį pasikeičia. Sužinos, kad vandens reikia visiems: žmogui, gamtai, gyvūnams.
		Sveikatos saugojimo	Gebės saugiai elgtis prie vandens telkinių. Sužinos, kaip elgtis su skirtingos temperatūros vandeniu.
		Meninė	Išmoks išreikšti save per vaizduojamąjį meną. Gebės vaizduoti tai, ką žino, jaučia, galvoja bei kuo tiki.
Balandis	AUGALAI Esminis klausimas: Kaip augalai auga, kodėl jie svarbūs?	Socialinė	Vaikas sužinos, kad mus supa ne tik žmonės, bet ir augalai, išsiaiškims, kokie žmonės svarbūs augalų gyvenime. Susipažins su augalų priežiūros darbais.
		Komunikavimo	Gebės taikyti taisykles ir rutiną, kurie padės jam mokytis ir jaustis saugiai.
		Pažinimo	Vaikas sužinos, kad augalai gyvi, pažins augalo dalis, kokią funkciją jie atlieka. Eksperimentų, bandymų, stebėjimų metodų pagalba sužinos, kad augalai išauga iš sėklų, kad jiems reikalingas vanduo, maistinės medžiagos, šviesa. Vaikas sužinos, kad egzistuoja daug įvairių augalų rūšių. Mokysis stebėti ir suprasti aplinką.

		Sveikatos saugojimo	Vaikas gebės saugiai elgtis gamtoje. Dalyvaus išvykose. Stebės augmeniją.
		Meninė	Vaikas gebės reikšti mintis, išbandys įvairias menines veiklas. Bus tobulinama vaiko akių ir rankų koordinacija, bei miklumas, reikalingas dirbant su objektais.
Gegužė	KŪDIKIAI/GYVŪNŲ JAUNIKLIAI Esminis klausimas: Kas yra kūdikiai ir gyvūnų jaunikliai?	Socialinė	Vaikas supras, kad kūdikiams reikia specialaus maisto ir priežiūros, kad gyvūnų jaunikliams reikia specialaus maisto ir priežiūros. Išsiaiškins, kad kūdikių ir gyvūnų jauniklių priežiūra yra panaši ir skirtinga. Aktyviai dalyvaus problemų sprendime. Vaikas įgys supratimą, kaip bėgant laikui keičiasi žmonės ir daiktai, kaip susieti praeities įvykius su dabarties ir ateities veikla.
		Komunikavimo	Vaikas gebės naudoti klausinėjimo metodus, inicijuoti pokalbį, prisijungti prie jo. Gebės pasakoti istorijas. Gebės įvardinti daugumą pažįstamų daiktų. Didės pasitikėjimas savimi, ugdysis gebėjimas kalbėti. Išmoks dalyvauti problemų sprendimo procese.
		Pažinimo	Vaikas sugebės kaupti pagrindines žinias ir jas pritaikyti gyvenime. Stebėdamas išmoks apibūdinti daiktų savybes. Sužinos, ko reikia kūdikiams, gyvūnų jaunikliams.
		Sveikatos saugojimo	Vaikas gebės atsargiai elgtis su kūdikiais, gyvūnų jaunikliais. Išmoks būti saugus pats ir saugos kitus. Dalyvaus išvykose, stebės aplinką. Palaikys draugiškus, palankius santykius su aplinkiniais.
		Meninė	Vaikas gebės kūrybiškai reikšti savo patirtį, gebės stebėti savo ir kitų meninę raišką. Bus ugdomi dailės gebėjimai. Išmoks būti drąsus. Įgyvendindamas savo kūrybinius sumanymus, noriai taikys įvairius meninės raiškos būdus savarankiškai. Gebės ieškoti ir naudoti įvairias priemones, kurios padės įgyvendinti jo kūrybinius sumanymus.

Birželis – rugpjūtis	KAS YRA SVEIKATA?	Socialinė	Vaikas išmoks tikėti ir pasitikėti savimi bei kitais žmonėmis, tikėti sėkme. Gebės pripažinti ir gerbti kitų žmonių teises, pomėgius, rūpintis kitais. Sieks būti bendruomenės nariu. Gebės bendrauti su bendraamžiais, padrasintą gebės ieškoti pagalbos, padės kitiems. Išmoks atsakingai priimti sprendimus. Mėgausis naujomis veiklomis.
		Komunikavimo	Vaikas gebės papasakoti, ką mėgsta ir kas jį domina. Bus linkęs sutikti su taisyklėmis. Ugdysis gebėjimas kalbėti. Gebės įvardinti daugumą pažįstamų daiktų. Mokysis palaikyti santykius su kitais žmonėmis, būti draugiškas.
		Pažinimo	Vaikas sužinos, kas mums padeda būti sveikiems. Supras fizinio aktyvumo, sveiko maisto naudą sveikatai.
		Sveikatos saugojimo	Vaikas gebės įprastoje, kasdieninėje aplinkoje saugoti save ir kitus. Stengsis aktyviai judėti, žaisti. Supras, kas padeda būti stipriam ir sveikam, palankiai save vertinti. Mokės tinkamai išreikšti savo emocijas ir jausmus. Mokysis sveikai gyventi, saugiai judėti ir veikti.
		Meninė	Vaikas išmoks būti drąsus, įgyvendindamas savo kūrybinius sumanymus, noriai taikys įvairius meninės raiškos būdus savarankiškai, ieškos ir naudos įvairias priemones.

Rekomenduojamų temų sąrašą sudarė programą atnaujinantys pedagogai.

V SKYRIUS UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaikų ugdymo (-si) pasiekimai – tai ugdymo procese įgyti vaikų gebėjimai, žinios ir supratimas, nuostatos, o vaikų ugdymosi pažanga – tai vaikų pasiekimų ūgtelėjimas per tam tikrą laikotarpį.

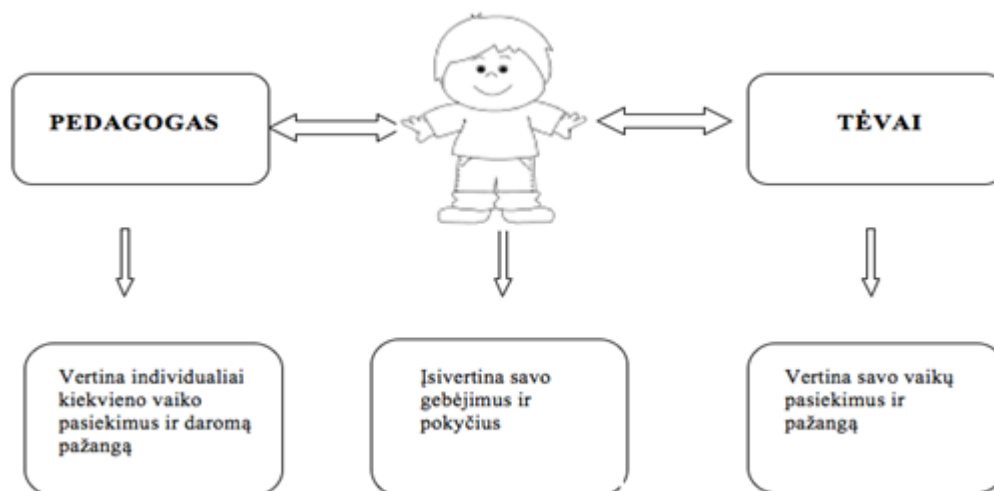
Lopšelio-darželio „Žiogelis“ vaikų pasiekimų vertinimas atliekamas vadovaujantis „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“, kurio paskirtis – padėti pedagogams atpažinti vaikų ugdymosi pasiekimus ir poreikius. Pedagogas, vadovaudamasis pasiekimų žingsniais, įvertina, kurį žingsnį pasiekė vaikas ir kryptingai planuoja tolimesnes veiklas, skirtas sekančiam žingsniui pasiekti (žr. vaikų pasiekimų aprašą).

Vaikų pasiekimus vertina:

1. Grupės pedagogai, logopedas, neformalaus ugdymo (kūno kultūros ir muzikos) pedagogai.
2. Vaikų tėvai (globėjai). Jie suteikia informaciją apie vaiką, dalyvauja anketinėse apklausoje, reiškia savo nuomonę apie pasiektą vaiko pažangą, padeda vaikams įveikti sunkumus ten, kur prasčiausiai sekasi. Vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo mokyklos vidaus audito metodika į vaikų

pasiekimo vertinimo procesą įtraukiami ugdytinių tėvai padeda numatyti tolesnes vaikų ugdymo (-si) gaires.

3. Vaikai yra taip pat aktyvūs savęs vertinimo dalyviai, todėl su vaiku aptariami jo pasiekimai, būtinai pabrėžiant sėkmę, klausiama vaikų nuomonės dėl vertinimo būdų, procedūrų ir pan.

Lopšelyje-darželyje „Žiogelis“ vaiko pasiekimai vertinami du kartus per mokslo metus:

Diagnostinis vertinimas – nuo einamųjų metų rugsėjo 1 d. iki gruodžio 1 d. Šis vertinimas skirtas vaikui pažinti ir nustatyti, kokia yra vaiko pažanga, kokie individualūs jo ugdymosi poreikiai ir numatyti tolimesnes jo ugdymosi (fiksuojiama elektroniniame dienyne) galimybes.

Formuojamasis vertinimas – kasdienis, sąveika paremtas vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimas siekiant suprasti ir nustatyti vaiko ugdymosi poreikius. Vaikas nuolat skatinamas, jam laiku teikiama parama ir pagalba. Kartu su vaiku aptariama, ką jis nuveikė, išmoko, kas jam patiko ir ką jis dar norėtų nuveikti, numatoma tolesnė veikla. Pedago gaunama informacija apie vaiką stebint jo veiklą, elgesį, savijautą ugdymo procese padeda planuoti ugdymą, parinkti tinkamus ugdymo metodus, tikslingai kurti ugdymosi aplinką ir laiku teikti individualią pagalbą. Medžiaga patvirtinanti vaiko pasiekimus, kaupiama vaiko darbėlių aplankale vieną mėnesį, kol nagrinėjama to mėnesio tema, elektroniniame dienyne.

Apibendrinamuoju vertinimu siekiama nustatyti, ką vaikas moka baigus ugdymo programą ar jos dalį, kokia vaiko pažanga, kokios jo stiprybės ir tobulintinos sritys (fiksuojiamas elektroniniame dienyne nuo gegužės 1 d iki gegužės 15 d.). Šis vertinimas skirtas tam, kad būtų lengviau nustatyti, ar tinkamai pasirinkta ugdymo (-si) kryptis, numatyti tolesnio vaiko ugdymo (-si) tikslus ir uždavinius.

Vaiko ugdymo (-si) pasiekimų vertinimo metodai ir būdai:

1. stebėjimas;
2. pokalbis;

3. vaiko veiklos ir kūrybos darbų analizė;
4. vaiko elgesio faktų analizė;
5. vaiko įsivertinimas;
6. anketos tėvams;
7. fotografavimas, vaizdo įrašai, garso įrašai ir kt.

Vertinimo rezultatai aptariami individualiuose pokalbiuose su tėvais, su lopšelio-darželio „Žiogelis“ administracija, Pedagogų tarybos bei Metodinės grupės posėdžiuose. Grupės pasiekimai ir pažanga aptariama, analizuojama, panaudojama tėvų informavimui, ugdomojo proceso tobulinimui, sprendimų priėmimui.

Pedagogai informaciją apie vertinimo rezultatus pateikia:

1. Direktorius pavaduotojui ugdymui 2 kartus per mokslo metus (iki gruodžio 1 d. ir iki gegužės 15 d.).

2. Tėvams (globėjams) žodžiu ir raštu (2 kartus per mokslo metus). Pokalbyje apie vaiko pasiekimus gali dalyvauti ir vaikas: nuolat supažindinant su vaiko darbais, pedagogo įvertinimu, pastebėjimais, kasdienių pokalbių metu.

Mokslo metų pradžioje su tėvais (globėjais) išsiaiškinami jų lūkesčiai dėl vaiko ugdymosi pasiekimų. Naudinga supažindinti tėvus (globėjus) su Pasiekimų aprašu, kad jie geriau suprastų, ko gali pasiekti įstaigoje ugdomas jų vaikas. Susitariama, ko bus siekiama artimiausiu laikotarpiu. Tėvai (globėjai) gali būti informuojami apie jau turimus vaiko pasiekimus.

Mokslo metų viduryje, įvertinus vaiko pažangą ir išsiaiškinus sritis, kuriose vaiko pasiekimai yra akivaizdžiai matomi ir kuriose jie nežymūs. Informacija tėvams (globėjams) apie pusės metų laikotarpio vaiko pasiekimus pateikiama individualių susitikimų metu. Tėvai (globėjai) informuojami tik apie jų vaiko pasiekimus, nelyginant su kitų vaikų pasiekimais.

Mokslo metų pabaigoje tėvai (globėjai) informuojami apie tai, ar vaikas pasiekė mokslo metams numatytų ugdymosi rezultatų. Tėvams (globėjams) pateikiama informacija apie vaiko stipriąsias puses, ugdymosi poreikius ir tolesnio ugdymo gaires.

Specialistams, kai ikimokyklinio ugdymo mokytojo ugdymo metodai taikomi vaikui yra bevaisiai, mokytojas siekia bendradarbiavimo su specialistais. Sėkmingai bendradarbiauti padeda tikslinga ir laiku ikimokyklinio ugdymo mokytojo specialistams pateikta informacija.

Už vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimą atsakingi grupės pedagogai, tėvai (globėjai) ir kiti vaiką ugdantys specialistai. Vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimo medžiaga saugoma: elektroniniame dienyne bei vaiko darbų aplankale.

NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras (2014). „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas“ [žiūrėta 2021-04-20]. Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/uploads/documents/Pedagogams/ikimok_pasiekimu_aprasas.pdf ;
2. Metodika „Darželis visiems“ (2020). Parengta įgyvendinant projektą „Šilalės Šakių ir Šiaulių rajonų savivaldybių ikimokyklinio ugdymo mokyklų veiklos tobulinimas“, VŠĮ Robotikos mokykla, 2020;
3. Dodge D. T., Coler L.J., Heroman C. (2007). Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. Vilnius: Presvika;
4. Katz L. G. (2010). Steam in the early years. Paper presented at SEED (STEM in Early Education and Development) Conference, Cedar Falls, IOWA. Prieiga per internet: <http://ecrp.uiuc.edu/beyond/seed/katz.html>;
5. Senge P. (2008). Besimokanti mokykla. Versa/The Book;
6. Želvys R. (2003). Švietimo organizacijų vadyba. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla;
7. Burvytė S. (2014). Apie kokybišką pedagogo sąveiką su vaiko tėvais [žiūrėta 2021-06-02]. Prieiga per internetą: http://www.ugdykim.lt/apie_kokybiska_pedagogo_saveika_su_vaiko_tevais/;

8. Finansinio raštingumo ugdymas Lietuvoje: koks jis? Ką reikėtų tobulinti? (2020). Švietimo problemos analizė [žiūrėta 2021-06-04]. Prieiga per internetą: <file:///C:/Users/User/AppData/Local/Temp/SPA-2020-Nr-12-gruodis.pdf>;
9. Švietimo mokslo ir sporto ministerija (2019). Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose. Mokinių pasiekimų atotrūkis [žiūrėta 2021-05-26]. Prieiga per internetą: https://www.smm.lt/uploads/documents/tyrimai_ir_analizes/2019/B%C5%ABkl%C4%97s%20ap%C5%BEvalga%202019_GALUTINIS.pdf;
10. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (2020). Išmaniosios technologijos ir informatinis mąstymas. Rekomendacijos: ką būtina žinoti ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų tėvams (globėjams) ir mokytojams [žiūrėta 2021-06-03]. Prieiga per internetą: file:///C:/Users/User/AppData/Local/Temp/ismaniosios-technologijos-ir-informatinis-mastymas_ikimokyklinis-ir-priesmokyklinis-amzius.pdf;
11. Geros mokyklos koncepcija (2015). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija [žiūrėta 2021-05-27]. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct/lt/legalAct/f2f65120a7bb11e5be7f3f919a1e3e>;
12. Ikimokyklinio ugdymo mokyklos vidaus audito metodika (2005). Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija [žiūrėta 2021-05-27]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.260359> ;
13. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (1991). Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.1480/asr> ;
14. Lietuvos Respublikos seimo nutarimas „Dėl valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos patvirtinimo“, 2013 m. gruodžio 23 d. Nr. XII-745 [žiūrėta 2021-06-04]. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=b1fb6cc089d911e397b5c02d3197f382>;
15. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“, 2005 m. balandžio 18 d. Nr. ISAK-627 [žiūrėta 2021-04-22]. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct/TAR.F75FE2733AF1/asr> ;
16. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija (2015). Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos [žiūrėta 2021-06-05]. Prieiga per internetą: https://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir1049/dir52/dir2/17_0.php ;
17. Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija (1995). Lietuvos Respublikos įstatymas, 1995 m. liepos 3 d. Nr. I-983, „Dėl Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos ratifikavimo“ [žiūrėta 2021-04-22]. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.18370?jfwid=191fum8ivc>.

Šilalės lopšelio-darželio „Žiogelis“
 ikimokyklinio ugdymo programos
 „Žiogelio takeliu“
 1 priedas

VAIKŲ SAVARANKIŠKUMĄ UGDANČIOS PRIEMONĖS

Lopšelyje-darželyje „Žiogelis“ taikomos vaikų savarankiškumą ugdančios priemonės:

1. Ugdymo (-si) aplinkų diagrama;
2. Lankomumo diagrama;
3. Grupės darbų diagrama;
4. Tvarkaraštis / Mano diena;
5. Savaitės kalendorius;
6. Grupės taisyklių diagrama;
7. Jausmų priemonė ir kt.

Reikalavimai vaikų savarankiškumą ugdančioms priemonėms:

- pritaikyta vaikams: priemonė turi atspindėti vaiko patirtį, daryti įtaką mokymuisi grupėje;
- paremta vaiko stipriosiomis savybėmis: priemonė turi būti pritaikyta vaiko gebėjimams, siųsti teigiamą žinutę, ją vaikas turi tinkamai naudoti;
 - lanksti: priemonėje gali būti daromi pakeitimai (pvz., netikėtai pasikeitus dienos tvarkaraščiui). Tai padeda vaikams priimti pokyčius;
 - vizuali: priemonėje turi nebūti nereikalingų elementų, ji turi padėti vaikams suprasti elgesio grupėje taisykles, lūkesčius, derėti su aplinka;
 - prieinama: priemonė turi kabėti vaikų akių lygyje, jiems pasiekiamoje vietoje, būti lengvai prieinama kasdieniam savarankiškam naudojimui.

Vienu metu priemone galės naudotis tik keletas vaikų;

Leiskite priemone naudotis tik keliems vaikams, taip sutrumpinsite laukimo laiką:

- aiški: kuriant priemonę turi būti naudojami aiškūs paveikslėliai/nuotraukos ir, jei reikia, žodžiai. Žodžiai turi būti atspausdinti arba aiškiai parašyti. Pirmoji tikrinių vardų raidė turi būti didžioji ir skirtingos spalvos; kiti žodžiai turi būti parašyti mažosiomis raidėmis;
- patvari: priemonė turi būti kokybiška ir tarnauti visus mokslo metus.

Šilalės lopšelio-darželio „Žiogelis“
 ikimokyklinio ugdymo programos
 „Žiogelio takeliu“
 2 priedas

UGDYMO (-SI) APLINKOS (ERDVĖS)

Ugdymo(si) aplinkų diagrama

Grupėje turėtų veikti diagrama, kuri padėtų vaikams pasirinkti ugdymo(si) aplinkas, laisvai tarp jų judėti ir jas keisti. Vaikai patys pasirenka ugdymo(si) aplinką, kurioje jie dirbs, su kuriais grupės draugais jie norės dirbti ir kokias ugdymosi priemones ir/arba medžiagas jie naudos. Ugdymo(si) aplinkų diagrama parodo, kiek vaikų gali dirbti aplinkoje, ir vaikų, jau dirbančių joje, nuotraukas. Daugelis auklėtojų naudoja vieną, visoms aplinkoms bendrą diagramą, kiti renkasi mažesnes, konkrečiai aplinkai skirtas diagramas arba kitas priemones, kurios atitinka jų grupės vaikų poreikius.

Siūlomos ugdymo(si) aplinkos

Kaladėlės/Konstarvimas, vaidybiniai žaidimai, muzika ir judesys, smėlis ir vanduo/Jutimai, kompiuteriai/ technologijos, žaislai ir žaidimai, biblioteka, rašymas, matematiniai žaidimai ir žaislai, meninė veikla, maisto gaminimas, pažinimas/ atradimai, atsipalaidavimas ir poilsis, klausymas

Naudingi patarimai

Prieš darbą aplinkoje

- Supažindinkite vaikus su aplinkose esančiomis naujomis ugdymosi medžiagomis/ priemonėmis arba užsiėmimais.
- Padėkite vaikams nuspręsti, nuo kurios ugdymo(si) aplinkoje jie norėtų pradėti. Padėkite jiems sugalvoti atsarginį planą.
- Sugalvokite sistemą, pagal kurią vaikai būtų kviečiami dalyvauti mažų grupių veikloje.

Darbo aplinkoje metu

- Visi vaikai pasirenka, kurioje ugdymo(si) aplinkoje jie dirbs. Tai padarę, prie aplinkos pavadinimo jie pritvirtina savo vardinę kortelę.
- Norėdami pakeisti aplinką, vaikai savo vardinę kortelę turi perdėti prie tos aplinkos, kurioje yra laisvų vietų.
- Jei aplinkoje laisvų vietų nėra, vaikas turi pasirinkti kitą aplinką (auklėtojai gali sukurti laukiančiųjų sąrašus).

Po darbo aplinkoje

- Palikite vaikams laiko aplinkų sutvarkymui. Įsitikinkite, kad vaikai žino, diagrama jų tikimasi.
- Po darbo aplinkose paprašykite vaikų pasidalyti savo mintimis, papasakoti, su kokia ugdymosi priemone/medžiaga jie dirbo, su kuo jie žaidė, kaip pavyko spektaklis. Auklėtojai apie darbą aplinkose gali su vaikais pakalbėti mažose grupėse.

LANKOMUMO DIAGRAMA

Vaikai gali matyti savo ir savo grupės draugų lankomumą diagramoje, kuri rodo, kur jie tą dieną yra: grupėje ar namuose. Lankomumo diagrama suteikia galimybę auklėtojams diagrama teigiamą atmosferą grupėje, vartojant tokias frazes kaip „Aš džiaugiuosi, kad šiandien esi grupėje“ arba „Įdomu, kodėl (vaiko vardas) šiandien nėra grupėje. Tikiuosi, kad netrukus galėsime jį/ją pamatyti.“ Taip vaikai žino, kad jie ir jų draugai yra svarbūs grupės bendruomenės nariai. Lankomumo diagramos su vaikų nuotraukomis taip pat padeda vaikams atpažinti savo ir savo bendraamžių užrašytus vardus ir pavardes.

Naudingi patarimai

- Kasdien vaikui atvykus į darželį, jis įdeda savo vardinę kortelę į lankomumo diagramos kišenę „Yra grupėje“.
- Dienos pabaigoje vaikas savo vardinę kortelę įdeda į „Nėra grupėje“ kišenę. Vietoj „Yra grupėje“ ir „Nėra grupėje“ galima naudoti kišenes, pavadintas „Namuose“ ir „Darželyje“.
- Vaikas gali pasinaudoti šia priemone, norėdamas sužinoti, kiek ir kurie vaikai grupėje yra (arba kiek ir kurių vaikų nėra). Lankomumo diagramos pavyzdžiai.

GRUPĖS DARBŲ DIAGRAMA

Vaikų dalyvavimas grupės veiklose moko juos atsakomybės, leidžia jausti pasididžiavimą gerai atliktu darbu ir prisidėti prie grupės kaip bendruomenės gyvenimo. Įvairūs darbai ir užduotys taip pat moko vaikus naujų žodžių, padeda jiems suprasti ir sekti nesudėtingas instrukcijas. Pvz., auklėtojas gali ugdydamas vaikų kalbos įgūdžius, paklausti zoologijos sodo darbuotojo, kaip gyvūnai gyvena, arba paprašyti prižiūrėtoją pasakyti, kurie vaikai šiandien nedalyvauja pamokoje. Auklėtojai gali sukurti tokią grupės profesijų/darbų diagrama, kad joje būtų galima keisti vaikų vardus / nuotraukas arba darbus. Norėdami, kad vaikai išmokytų bendradarbiauti, auklėtojai gali padaryti taip, kad už vieną darbą būtų atsakingas ne vienas, o keletas vaikų.

Naudingi patarimai

- Mokslo metų pradžioje aptarkite su vaikais kasdienės grupės veiklas, kaip vaikai gali padėti atliekdamai tam tikrus darbus ir būti už juos atsakingi.
- Paprašykite vaikų pasiūlyti keletą grupės darbų. Auklėtojai sudaro pasiūlytų profesijų/darbų sąrašą. Atrinkę darbus, papasakokite vaikams apie kiekvieną iš jų, paaiškinkite jų pareigas ir atsakomybes (vaikams greičiausiai reikės apie tai priminti visus mokslo metus).
- Keiskite vaikų darbus taip, kad jie galėtų matyti, kokį darbą jie turi atlikti šiandien, kokius darbus jie turės dirbti ateityje. Kas savaitinis apsikeitimas darbais suteikia galimybę vaikams gerai atlikti savo darbą, išbandyti įvairius vaidmenis.
- Periodiškai pasitarkite su vaikais, ar nereikėtų įvesti naujų grupės darbų arba atsisakyti esamų.

Galimi grupės darbai:

Lankomumo prižiūrėtojas(-a), elektrikas(-ė), pasiuntinys(-ė), laiko prižiūrėtojas(-a), botanikas(-ė)/ sodininkas(-ė), zoologijos sodo prižiūrėtojas(-a), veterinaras(-ė), taikdarys(-ė), auklėtojo(s) pagalbininkas(-ė), bibliotekininkas(-ė), lauko pagalbininkas(-ė), šiukšlių prižiūrėtojas(-a), valytojo(s) pagalbininkas(-ė), rikiuotės prižiūrėtojas(-a), pavaduotojas(-a), meteorologas(-ė), durininkas(-ė), virtuvės pagalbininkas(-ė), stalo prižiūrėtojas(-a), atostogautojas(-a)*.

* Nors vaikai paprastai džiaugiasi galimybe padėti, kartais jie gali atsisakyti dirbti. Kad suprastumėte, kodėl jie nenori dalyvauti sugalvotoje veikloje, su tokiais vaikais pasikalbėkite individualiai. Pasiūlykite jiems būti atostogautoju(-a) ir kurį laiką

TVARKARAŠTIS / MANO DIENA

Grupės, kuriose naudojami tvarkaraščiai su aiškiai įvardyta dienos rutina, įgalina vaikus geriau suprasti, ko iš jų tikimasi. Dienos tvarkaraštis arba Mano diena padeda vaikams laikytis kasdienės tvarkos, suvokti laiką ir įvykių seką, ugdyti savikontrolės įgūdžius. Vaikai jaučiasi saugiau tada, kai jie gali nuspėti, kas bus toliau. Tvarkaraštyje gali atsispindėti dienos pokyčiai. Tai padeda vaikams suprasti ir prisitaikyti prie naujų pokyčių.

Naudingi patarimai:

- Mokslo metų pradžioje sudarykite tvarkaraštį, kad vaikai žinotų, ko tikėtis kiekvieną dieną.
- Į tvarkaraštį įtraukite dienos įvykius vaizduojančių paveikslėlių ir žodžių tokia tvarka, kokia jie vyks (toks pat tvarkaraštis su valandomis turėtų būti pakabintas ir darželio lankytojų kambaryje).
- Būkite lankstūs (pvz., lietingą dieną tam tikras veiklas galite atlikti ir viduje).
- Siekdami ugdyti vaikų skaitymo įgūdžius, tvarkaraštį sudarykite iš kairės į dešinę (horizontaliai).
- Įtraukite interaktyvių detalių, pvz., turėkite rodyklę, kuria vaikai galėtų keisti pagal tvarkaraštyje numatytas veiklas (šią užduotį galite įtraukti į grupės darbų sąrašą ir grupės darbų iagram).
- Tvarkaraštyje nurodydami atskirus dienos užsiėmimus, pagalvokite, kiek ilgai vaikai gali išlaikyti dėmesį.
- Ten, kur įmanoma, vartokite vaikų gimtąją kalbą.
- Apie dienos tvarkaraštį galima kalbėti ir jį aptarti vaikams atvykus į darželį, dirbant didelėje grupėje, keičiant užsiėmimus ir, jei reikia, visos dienos metu.
- Kad vaikai galėtų tvarkaraščiu naudotis savarankiškai, pakabinkite jį vaikų akių lygyje.

SAVAITĖS KALENDORIUS

Savaitės kalendorius moko vaikus savikontrolės ir kasdienės rutinos įgūdžių. Kadangi ikimokyklinio amžiaus vaikų laiko suvokimas, įskaitant tokias sąvokas kaip šiandien, rytoj ir vakar, dar vystosi, Savaitės kalendorius padeda jiems vizualiai šias sąvokas ir jas vartoti. Be to, vaikai mato, kokie užsiėmimai jų laukia per savaitę.

Naudingi patarimai

- Mokslo metų pradžioje sudarykite savaitės kalendorių, kad vaikai žinotų, ko tikėtis per savaitę.
- Į kalendorių įtraukite paveikslėlių ir žodžių, kurie iliustruotų ir pabrėžtų svarbiausius savaitės įvykius.
- Kad vaikai lengviau pereitų iš darželio į namų rutiną, į tvarkaraštį įtraukite ir tas dienas, kai vaikams nereikia eiti į darželį.
- Būkite lankstūs (pvz., suplanuotą gimtadienio vakarėlį nukelkite iš ketvirtadienio į penktadienį).
- Siekdami ugdyti vaikų skaitymo įgūdžius, kalendorių sudarykite iš kairės į dešinę (horizontaliai).
- Į kalendorių įtraukite interaktyvių detalių, pvz., turėkite rodyklę, kuria vaikai galėtų keisti pagal tą savaitę kalendoriuje numatytas veiklas.

GRUPĖS TAISYKLIŲ DIAGRAMA

Aiškiai suformuluoti lūkesčiai ir elgesio taisyklės padeda ugdyti vaikų savarankiškumą ir savikontrolės įgūdžius, moko juos pagarbiai bendrauti su bendraamžiais ir suaugusiais. Vaikai gali

prisidėti kuriant, iš naujo peržiūrint ar keičiant grupės elgesio taisykles. Siekdami pabrėžti, kokio elgesio iš vaikų tikimasi grupėje, naudokite grupės kaip bendruomenės kūrimo lūkesčių priemonę su vaizdiniais elementais. Svarbu, kad visi suaugusieji taip pat elgtųsi pagal grupėje priimtas taisykles ir vis primintų apie jas vaikams.

Naudingi patarimai

- Mokslo metų pradžioje pakvieskite vaikus dalyvauti kuriant tinkamo elgesio grupėje taisykles.
- Kadangi vaikai mokosi būti grupės kaip bendruomenės dalimi, yra svarbu su jais aptarti, kodėl kiekviena iš pasiūlytų elgesio taisyklių yra svarbi.
- Lūkesčiai turėtų būti pagrįsti stipriosiomis vaikų savybėmis. Vartokite teigiamus žodžius, aiškiai apibrėžkite tinkamą vaikų elgesį.
- Kad vaikams būtų lengva vadovautis grupės elgesio taisyklėmis, apie jas reikės priminti kiekvieną dieną ir per visus mokslo metus. Pagirkite vaikus, kai jiems pavyksta vadovautis grupės taisyklėmis, pabrėžkite, kodėl tai yra svarbu, pavyzdžiui: „Matau, kad vaikai moka grupėje tyliai dirbti. Tai leidžia visiems susikaupti“.

JAUSMŲ PRIEMONĖ

Ikimokyklinio amžiaus vaikai mokosi atpažinti, įvardyti ir paaiškinti savo jausmus, taip pat reaguoti į kitų žmonių jausmus ir veiksmus. Suaugusiems tarpininkaujant, jausmų 29 diagrama padeda vaikams suprasti savo ir kitiems jaučiamus jausmus, juos valdyti. Jausmų priemonėje naudojami jausmų, kuriuos vaikai patiria kiekvieną dieną, paveikslėliai ir pavadinimai. Ši priemonė leidžia vaikams atpažinti, įvardyti ir išreikšti savo jausmus.

Naudingi patarimai

- Siekiant, kad vaikai atpažintų ir išreikštų savo jausmus, vaikai turėtų naudoti šią priemonę vos tik atvykę į darželį ir visos dienos metu.
- Auklėtojai naudoja jausmų priemonę, norėdami sužinoti, kaip vaikai gali reaguoti į skirtingas emocijas, kurias jie patiria, pavyzdžiui: „Elena, pastebėjau, kaip pasikeitė tavo veido išraiška, kai pamatei, kad Kaladėlių aplinkoje nebuvo tau vietos. Pažiūrėkime į jausmų priemonę. Pasakyk, kaip tu tada jauteisi?“
- Siekiant vaikams suteikti kuo daugiau emocinio saugumo ir komforto, jausmų priemonę galima laikyti jaukioje vietoje.
- Jaukioje vietoje galima laikyti ir paveikslėlius/nuotraukas, kurie rodo, ką vaikai galėtų padaryti, pajutę neigiamą ar malonią emociją.
- Atminkite, kad vaikai vis dar mokosi apie savo jausmus, jie ne visada gali tiksliai apibūdinti savo ir kitų jausmus.

PATARIMAI DIRBANT SU DIDELE GRUPE

- Dirbkite su didele vaikų grupe po to, kai vaikai turės galimybę pajudėti (lauke, ugdymo(si) aplinkose) ir/arba pradės burtis šokių ar judesio veiklos metu.
- Pažvelkite į aplinką, kurioje dirbsite su didele vaikų grupe, pagalvokite, ką joje vaikai norėtų veikti. Jei yra galimybė, uždenkite lentynas su žaislais, kad vaikai neužsimantų su jais žaisti. Idealiu atveju, siekiant sukurti bendrumo jausmą, aplinka, kurioje vyksta užsiėmimai su didele grupe, turi turėti mažiausiai dvi ribas (t. y. sienas arba lentynas).
- Pagalvokite, kaip vaikai žinos, kur jiems atsisėsti. Ar ant kilimo yra pažymėtos vietos jiems atsisėsti, o gal kiekvienas vaikas gaus po kilimėlį? Ar vaikai gali pasirinkti, kur jie nori sėdėti? Kodėl? Tai priklausys nuo jūsų grupės poreikių.
- Dirbkite trumpai. Vos penkios minutės gero darbo su tokia grupe yra geriau nei ilgas užsiėmimas, kurio metu vaikai praranda susidomėjimą.

- Išmokykite vaikus, kaip dalyvauti didelės grupės veikloje. Savo lūkesčius ir darbo didelėje grupėje taisykles pateikite naudodami diagramą, sudainavę dainą arba kitais būdais.
- Leiskite vaikams sėdėti taip, kaip jiems patinka, pvz., kai kuriems vaikams gali būti patogiau sėdėti ant kėdės, kiti gali norėti atsiremti į sieną arba klūpoti. Nepaisant, kur ir kaip vaikai sėdi, jie turi būti vienos grupės dalimi.
- Dalijantis mintimis arba dainuojant, suteikite vaikams galimybę praleisti savo eilę, ypač mokslo metų pradžioje, kai jie dar tik pradeda suprasti, jog jie yra svarbūs savo grupės kaip bendruomenės nariai.
- Jei norite baigti užsiėmimą didelėje grupėje, paprašykite, kad keletas vaikų vienu metu imtųsi kitos veiklos.

Šilalės lopšelio-darželio „Žiogelis“
 ikimokyklinio ugdymo programos
 „Žiogelio takeliu“
 3 priedas

KNYGOS SKAITYMO PLANAS

Laikas: Skaitymas konkrečią savaitės dieną ir pasirenkant konkretų laiką (ryto rate, per ugdomąją veiklą, prieš pietų miegą, dienos pabaigoje), kad vaikai žinotų ir lauktų to momento.

Trukmė: 10-15 minučių. Skaitymo trukmę galima ilginti/trumpinti priklausomai nuo grupės. Stebėti kiek vaikai išlaiko dėmesį.

Tikslingumas: Knyga parenkama pagal savaitės veiklą ir ji turėtų atspindėti grupės ugdymo(si) erdvę.

Klausimai: Po skaitymo knygos aptarimas ir klausimų pateikimas (bendro pobūdžio, konkretūs, susiję su asmenine vaikų patirtimi).

IŽANGA:

- Susodinkite grupę patogioje klasės vietoje, ant kilimo, pagalvėlių, kur šviesu, bet ne prieš langą, nes šešėlyje vaikai nematys knygos;
- Kiekvieną kartą prieš pradėdami skaityti, pakartokite su vaikais gražaus klausymosi taisykles ir įsitikinkite, kad visas jų dėmesys į jus ir knygą;
- Su savimi galite turėti nuolatinį knygos skaitymo palydovą (pliušinį žaislą ar kitą daiktą), prie kurio vaikai priprastų ir lauktų jo pasirodant;
- Kai vaikai pasiruošę, aiškiai perskaitykite knygos pavadinimą, autorių, iliustratorių (galite vaikams paaiškinti ką daro knygos autorius ir iliustratorius, kuo jie prisideda prie knygos kūrimo);
- Paklausti vaikų, ką mato knygos viršelyje. Taip pat apie ką, jų manymu, yra knyga; Mažesnių vaikų paprašykite, kad parodytų, kur yra pavadinimas ir autorius. Skatinkite, kad kalbėtų po vieną, keltų rankas.

DĖSTYMAS:

- Pasitikslinkite, ar vaikai supranta, kas yra knygos veikėjai (pagrindiniai, antraeiliai – tolimesniuose skaitymų užsiėmimuose)? Kur vyksta istorija (laikas, vieta)?;
- Su visa grupe pagalvokite apie galimas problemas, su kuria gali susidurti veikėjas ir jų sprendimus;

- Pradėję skaityti, paprašykite vaikų pabandyti atspėti kas bus toliau istorijoje;
- Leiskite paeiliui versti knygos puslapius, taip skatindami įsitraukti į knygos skaitymą. Tai gali būti kaip ypatinga privilegija tiems, kurie ypač gerai klausosi. Išugdysite aktyvius klausytojus.
- Skaitydami knygą vis sustokite, paprašykite vaikų pasidalyti išgirstu nauju žodžiu ar mintimi, paaiškinti jo/jos reikšmę, vartojant jiems žinomus žodžius ar remiantis žinomu kontekstu;
- Skaitant rodykite paveikslukus, tai vaikams padeda išlaikyti dėmesį;
- Keiskite balso intonaciją pagal tai, kokios emocijos perteikiamos tekste.
- Skaitant išlaikykite kontaktą su vaikais (nuolat į vaikus pakelkite galvą, pagaukite jų žvilgsnį).

Patarimas:

Norėdami, kad vaikai išgirstų žodžių skambesį ir susipažintų su visa istorija, knygą perskaityti vieną kartą be sustojimo. Antrą kartą skaitydami, naudokite anksčiau minėtus patarimus.

PABAIGA:

- Jei knygos gale yra pateikti klausimai vaikams, būtinai juos užduokite;
 - Galite iškelti iš anksto suplanuotus savo klausimus, susijusius su knyga. Atsakymų turi būti daugiau nei vienas;
 - Pabaigę skaityti, pakvieskite vaikus susieti knygos istoriją su savo gyvenimo patirtimi;
 - Paklauskite vaikų, ar knygos veikėjas galėtų pasielgti kitaip, arba ką jie darytų, jei atsidurtų pagrindinio veikėjo vietoje;
- Palyginkite panašaus turinio, temų ar struktūrų knygas.

KNYGOS SKAITYMO PLANAS

Skyriaus tema:

Data:

Ugdymosi erdvė	Naudojama literatūra	Klausimai vaikams susiję su literatūra, skatinant kritinį mąstymą	Su tekstu susijusi veikla
Kaladėlės/ Konstravimas			
Vaidybiniai žaidimai/Maisto gaminimas			
Meninė veikla			
Pažinimas/Atradimai			
Matematiniai žaidimai ir žaislai			
Smėlis ir vanduo/ Pojūčiai			

Lauke/Žaidimų aikštelėje			
Rašymas			
Muzika ir judesys			

Šilalės lopšelio-darželio „Žiogelis“
 ikimokyklinio ugdymo programos
 „Žiogelio takeliu“
 4 priedas

REKOMENDUOJAMAS LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Casalis A. Peliukas Lukas nenori eiti į darželį. Vilnius: Alma littera, 2014.
2. Kakės Makės atradimai. Emocijos. Vilnius: Alma littera, 2018.
3. van Hove N. Aš galiu! Kaip pasitikėti savimi ir įveikti kasdienes problemas. Vilnius: Alma littera, 2020.
4. Bartikova P. Statome namą su Trimis paršiukais. Kaunas: Vaiga, 2019.
5. Matheson C. Pabelsk į stebuklingą medį. Vilnius: Apkabink mėnulį, 2016. (ang. “Tap the Magic Tree”).
6. Bonilla R. Kokios spalvos yra bučkis? Vilnius: Apkabink mėnulį, 2019.
7. Williams R. Illuminature. Nušviesta gamta. Vilnius: Apkabink mėnulį, 2018.
8. Moomin Characters Muminuko skaičių knyga. Vilnius: Nieko rimto, 2013
9. Jeffers O. ir Daywalt D. Diena, kai kreidelės nusprendė išeiti. Vilnius: Apkabink mėnulį, 2017. (ang. “The Day the Crayons Quit”).
10. Andreae G. ir Parker-Rees G. Žirafos šokt nemoka. Vilnius: Baltos lankos, 2019.
11. Žutautė L. Kakė Makė ir netvarkos nykštukas. Vilnius: Alma littera, 2010.
12. Crow N. Pažiūrėk ir pasakyk, ką matai gamtoje. Vilnius: Nieko rimto, 2019. (ang. “Look & Say What You See In Countryside”).
13. Muller G. Kaip užauga tavo daržas? Vilnius: Briedis, 2020.
14. Grajkowski W. Medžiai. Kaunas: Terra Publica, 2018.
15. Iš kur atsiranda visa tai? Nuo kakavos iki marškinėlių, obuolių sulčių ir druskos... Kaunas: Vaiga, 2015.
16. Lindgren A. Pepė Ilgakojinė. Vilnius: Garnelis, 2019.
17. Lilikė M. Atvirkščia pasakaitė. Vilnius: Obuoliukas, 2013.
18. Poškus M. Ką aš jaučiu: jausmų žinynas 5–8 metų vaikams. Vilnius: Alma littera, 2020.
19. Jennings-Didžiulis E. Mano gyvūnai. My Animals. Vilnius: Alma littera, 2011.
20. Daciūtė E. ir Kiudulaitė A. Laimė yra lapė. Vilnius: Tikra knyga, 2016.
21. Kakės Makės atradimai. Žmogaus kūnas. Vilnius: Alma littera, 2018.

22. Palčinskaitė V. Stebuklinga Mocarto fleita. Vilnius: Nieko rimto, 2019.
 23. Paltanavičius S. Lietuvos gyvūnai. Vilnius: Alma littera, 2018.
 24. Paltanavičius S. Gamtos metų ratas. Vilnius: Nieko rimto, 2019.
 25. Paltanavičius S. Kas nudažo pasaulį. Vilnius: Nieko rimto, 2021.
 26. Llenas A. Spalvų monstriukas. Vilnius: Right Thing, 2016.
 27. Chine C. C. A. Vienaragis Gastonas. Mano jausmai. Vilnius: Baltos lankos, 2019
 28. MacKenzie E. Ieškomas knygų vagis – triušis Ralfis. Kaunas: Debesų ganyklos, 2016.
 29. Yamada K. Ką daryti kilus idėjai? Vilnius: Apkabink mėnulį, 2017.
 30. Adomaitytė Ž. Linksmoji abėcėlė. Vilnius: Baltos lankos, 2019.
 31. Ukrainiečių pasaka „Pirštinė“.
 32. Geis P. Bučkis prieš miegą. Vilnius: Apkabink mėnulį, 2017.
 33. Andersen H. K. Bjaurusis ančiukas. Vilnius: Trys nykštukai, 2018.
 34. Carle E. Labai alkanas vikšrelis. Vilnius: Alma littera, 2019.
 35. Palčinskaitė V. Karalius pamiršo raidyną. Vilnius: Alma littera, 2017.
 36. Watt F. Piešiu pirštukais. Katės ir šunys. Vilnius: Alma littera, 2020.
 37. Piešiame pirštų atspaudais. Ikimokyklinukams ir pradinukams. Vilnius: Presvika, 2016.
 38. Septyni sulankstomi žemėlapiai. Keliaukime po pasaulį. Vilnius: Alma littera, 2020.
 39. Chine A. Vienaragis Gastonas. Mano jausmai. Kaip elgtis, kai užvaldo įvairios emocijos. Vilnius: Baltos lankos, 2019.
 40. Gyvūnų enciklopedija mažiesiems. Vilnius: Baltos lankos, 2018.
 41. Pirmieji 100 gyvūnų. Vilnius: Baltos lankos, 2018.
 42. Rooney R., Hicks Zehra. Bėdos ir bėdelės. Vilnius: Alma littera, 2020
-

Šilalės lopšelio-darželio „Žiogelis“
 ikimokyklinio ugdymo programos
 „Žiogelio takeliu“
 5 priedas

LAUKO PEDAGOGIKA UGDYMO UŽSIĖMIMŲ ĮVAIROVĖ LAUKE

Vienas iš puikių rūpinimosi, kantrybės, matematikos, gamtos veiklų – darbai sode ir darže. Kol vieni sėja, sodina, kiti mokosi augalus suskaičiuoti, sugrupuoti. Į lauko veiklas būtina įtraukti kasdienes meistravimo darbus, taškymąsi po balas, augalų, paukščių stebėjimą ir tyrinėjimą.

Daug patirties ir teigiamų išgyvenimų vaikams suteikia žygiai į mišką, prie tvenkinio, į pievą. Pagal sezoniškumą keičiasi įvairios veiklos – sodinimas, derliaus nuėmimas, sėklų nuėmimas, kompostavimas.

Žiemos laikotarpiu vaikams tinkama veikla piešimas ant sniego, vandens šaldymas, lipdymas.

IDĖJOS ŽAIDIMAMS LAUKE

- Patieskite ant žolės didelį popieriaus lapą ir duokite vaikams guašo ir teptukų. Vaikai gali piešti „vaikščiodami“ ir piešti tai, apie ką kalbate grupėje. Pavyzdžiui, varles.
- Turite dviratukų, mašinyčių-paspirtukų, paspirtukų? Karštą dieną duokite vaikams kempinaites ir negilius dubenis su vandeniu. Tegul vaikai įsivaizduoja plauną mašinas. Puikus būdas išmokti vaikams dalintis ir bendradarbiauti (juk visiems mašinyčių neužteks!)
- Daugybė žaidimų su kamuoliu;
- Turite senų paklodžių? Pripildykite purkštukus vandeniu, skiestu dažais ir leiskite vaikams nupurkšti jas;
- Duokite vaikams lankų: iš pradžių tegul žaidžia taip, kaip nori, o po to parodykite, kaip galima juos sukti aplink juosmenį bei žaisti įvairius žaidimus;
- Lobio paieškos moko drauge siekti tikslo, spręsti problemas, sekti nurodymus (žemėlapis!), mąstyti ir pan.
- Su senomis raketėmis „muškite“ balionus;
- Jeigu grupėje kalbate apie vorus (drugelius, vabaliukus ir pan.), eikite jų ieškoti ir stebėti;

- Pažymėkite vaikams tašką A ir tašką B. Atstumą jie turi įveikti: šokinėdami kaip triušiai, šliauždami it gyvatės, liuoksėdami it stirmos ir pan.
- Temai „Miškas“ lauke galite surinkti daug medžiagos koliažui (žievė, gėlės, lapai, žolė, akmenėliai, riešutėliai ir pan.);
- Eidami į žaidimų aikštelę stebėkite aplinką. Grįžę nubraižykite žemėlapi, kaip reikia nueiti iš grupės į žaidimų aikštelę (taip realybė perkeliama į abstraktų žemėlapi, be to, vaikai mąsto kūrybingai, sprendžia problemas ir tobulėja jų erdvinis mąstymas);
- Miške rinkite įvairius akmenukus. Grupėje juos rūšiuokite (pagal spalvą, pagal dydį), nudažykite ir pan.;
- Išneškite smėlio ir vandens – vaikams bus tas pats, tarsi atostogautų prie jūros!
- „Atradimų mozaika“ – erdvė vaikams mėgstantiems žaisti su kinetiniu smėliu, padidinamu stiklu, augalais.
- „Kelias į gamtą“ – keliauti po miesto parka, prie tvenkinio su kuprinėmis, iškylauti gamtoje, būti savarankiškiems, laisviems, domėtis flora ir fauna.
- „Pasigamink pats“ - iš įvairių medžiagų pasigaminti laivą, namą, traukinį. Veiklos lavina vaizduotę, kalbą, mąstymą, orientaciją, skatina mokytis kartu su draugu.
- „Vandens galia ir nauda“ erdvėje galima daug integruotos veiklos: vandens baseinėlis su akmenukais ant plėvelės, piešimas ant vandens, ant plėvelės, žaidimas „pagauk žuvelę“.
- „Svajoju, kuriu, žaidžiu“ erdvė skirta vaikų idėjoms su įvairiais buities daiktais: seni telefonai, klaviatūros, puodai, užuolaidos, segtukai, suoliukai, staliukai, širmos ir t.t. Leiskime vaikams žaisti su viskuo, stebėkime, kaip jie kūrybiškai panaudoja daiktus atrodo visai ne pagal paskirtį, o pagal situaciją.

RIZIKA IR RIBOS UGDANT IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKUS LAUKE

Kalbant apie ikimokyklinio amžiaus vaikus, svarbiausia saugumas visada turėtų būti pirmoje vietoje, todėl naikinti reikėtų ne riziką, o žalojančius pavojus, iššūkius pastebėti ir valdyti, atsižvelgiant į jų pavojingumo lygį.

Rizikingus iššūkius vaikai geba suprasti, įvertinti bei pasirinkti: rizikuoti ar ne. Svarbiausia suaugusiųjų užduotis – nesugadinti šio supratimo ir gebėjimo pasirinkti.

Neskatinkite rizikuoti tada, kai vaikas tam nepasiruošęs – viskam savas laikas.

Svarbu sąmoningai mokyti vaikus savisaugos, įtraukiant juos į rizikos valdymą: leidžiant patiems atsižymėti erdvę prie sūpynių, į kurią nereikėtų eiti, kai kas nors supasi, aptarti apgaulingas ar sausas medžių šakas, ant kurių koją dėti būtų per daug pavojinga, ir panašiai.

Kai ribos ir iššūkiai vaiko gyvenime nėra suspausti iki minimumo, vaikai turi progą būti savarankiški. Savarankiškumas įgalina žmones, suteikia jiems daugiau pasitikėjimo savimi ir motyvacijos veikti.

Vaikai turi susidurti ir su negatyviomis emocijomis, susipažinti su blogai besibaigiančiomis istorijomis, tam, kad teisingai suvoktų pasaulį, jame esančias rizikas bei pavojus, jausmų spektrą.

Šilalės lopšelio – darželio „Žiogelis“
 ikimokyklinio ugdymo programos
 „Žiogelio takeliu“
 6 priedas

ELEKTRONINIAI ŠALTINIAI INOVATYVIŲ UGDOMŲJŲ VEIKLŲ ORGANIZAVIMUI

[Canva.com](https://www.canva.com) – grafinio dizaino platforma, naudojama kuriant pristatymus, plakatus, dokumentus ir kitą vaizdinį turinį.

[Issuu.com](https://www.issuu.com) – skaitmeninė leidybos platforma, leidžianti peržiūrėti suskaitmenintų knygų turinį.

[Twinkl.com](https://www.twinkl.com) – elektroninis šaltinis, kuriame pateikiamos užduotys, dalomoji medžiaga, skirta vykdyti veiklą su įvairaus amžiaus vaikais. Reikia užsiregistruoti, jei norima parsisiųsti šaltinius į savo kompiuterį. Prieiga dalinai laisva, bet norint turėti pilną prieigą prie šaltinių, reikia mokėti kas mėnesį (~6 EUR/mėn).

[Classroomscreen](https://www.classroomscreen.com) – internetinis įrankis, leidžiantis aiškiai ir vaizdžiai parodyti pamokos/veiklos instrukcijas. Pasirinkite iš daugiau nei 13 valdiklių, kad padėtumėte mokiniams/vaikams pradėti dirbti.

[https://padlet.com/](https://www.padlet.com/) – tai nemokamas internetinis įrankis ir programėlė, kuri suteikia internetinę erdvę jūsų idėjų, minčių ar kito turinio mainams bei publikavimui. Autoriai pristato šį įrankį, kaip popieriaus lapą.

[https://keep.google.com/](https://www.keep.google.com/) – įvairiems užrašams tinkanti platforma.

[https://piktochart.com/](https://www.piktochart.com/) – infografikom, pristatymams rengti skirta platforma.

[https://bookcreator.com/](https://www.bookcreator.com/) – knygai kurti tinkama platforma.

[https://mrprintables.com/math-printables.html](https://www.mrprintables.com/math-printables.html) – įvairios matematikai skirtos medžiagos duomenų bazė.

Kitos naudingos platformos ir programėlės:

Mr. Printables;

Super Teacher Worksheet;

Teachers Pay Teachers (Prisijungimas);

Google Earth Voyager;

Unsplash;

Classroom Screen;

ABCya;

Super Simple Songs;

Go Noodle;

Twinkl (raktazodis “free”);
Slides,
Slidesgo, Slides, Carnival, GDrive ir kt.

PRITARTA

Šilalės lopšelio-darželio „Žiogelis”
pedagogų tarybos 2021 m. birželio 28 d.
posėdžio protokoliniu nutarimu Nr. P-10 (1.6)

PRITARTA

Šilalės lopšelio-darželio „Žiogelis”
įstaigos tarybos 2021 m. rugpjūčio 16 d.
protokoliniu nutarimu Nr. T-8 (1.5)

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Šilalės rajono savivaldybė
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl pritarimo Šilalės lopšelio-darželio „Žiogelis“ ikimokyklinio ugdymo programai
Dokumento registracijos data ir numeris	2021-08-26 Nr. T1-190
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Algirdas Meiženis Meras
Parašo sukūrimo data ir laikas	2021-08-27 11:51
Parašo formatas	Einamojo galiojimo (XAdES-EPES)
Laiko žymoje nurodytas laikas	
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2019-10-31 14:32 - 2024-10-29 23:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	-
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	Programa.docx
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Elpako v.20210826.2
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2021-08-31)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2021-08-31 nuorašą suformavo Geda Kačinauskienė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-